

Salmos

(Selecciones)

**en el idioma ralámuli de la Tarahumara Baja
del municipio de Guazapares,
Chihuahua, México**

Salmos

en el idioma ralámuli de la Tarahumara Baja
del municipio de Guazapares,
Chihuahua, México

Primera edición, 2011
Versión electrónica, 2011
© Liga Bíblica Internacional, 2011

Usted es libre de Compartir - copiar, distribuir, ejecutar y comunicar públicamente la obra bajo las condiciones de Creative Commons license 2.5 México.
<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/mx/>

Las ilustraciones de las páginas 1, 4, 6, 12, 16, 28, 32, 43, 48, 50, 56, 61, 65, 69, 75, 82, 84 y 86 son propiedad de ©1978 David C. Cook Publishing Co., y son usadas con el permiso correspondiente.

Las ilustraciones de las páginas 22, 31, 38 y 62 son propiedad de Alice Paschal, y son usadas con el permiso correspondiente.

Las ilustraciones de las páginas 36, 47 y 89, por Louise Bass, son propiedad de ©The British & Foreign Bible Society, 1994.

La ilustración de la página 7, por Darwin Dunham, es propiedad de ©United Bible Society, 1989, y es usada con el permiso correspondiente.

La ilustración de la página 14 es propiedad de ©New Tribes Mission, y es usada con el permiso correspondiente.

La ilustración de la página 91, realizada por Horace Knowles, es propiedad de ©The British & Foreign Bible Society, 1954, 1967, 1972.

Las ilustraciones de las páginas vi, 2, 45 y 88, realizadas por Horace Knowles, son propiedad de ©The British & Foreign Bible Society, 1954, 1967, 1972, con adiciones y arreglos por Louis Bass, propiedad de (c)The British & Foreign Bible Society, 1994.

Salmos

Publicado por Liga Bíblica Internacional, 2011
en el idioma ralámuli de la Tarahumara Baja
tac 11-073 1C

Introducción

Para obtener el máximo provecho de esta traducción, hay que entender cómo fue hecha. Se usaron varias versiones de Salmos y comentarios para llegar a una traducción fiel al original que fuera lo más clara y entendible posible. Cuando no se encontró una sola palabra en rálámuli que dijera exactamente lo que dice el original, se tradujo el significado usando más palabras. También se añadió información y algunas notas para hacer más entendible el pasaje. Por esa razón esta traducción es más extensa que las versiones en español y a veces parece muy diferente, pero esperamos que lo que se hizo esté dentro del marco aceptado por los comentaristas y consultores de Biblia que revisaron esta traducción. Hubiera sido más fácil hacer la traducción de una forma más literal, pero hubiera sido menos entendible para la gente y se hubieran introducido muchas formas no usadas en el idioma rálámuli quedando fuera de sus reglas gramaticales.

Aclaraciones

Si usted sabe leer en español, y quiere leer en ralámuli de la Baja Tarahumara con fluidez y comprensión, tendrá que saber como se pronuncian los sonidos representados por las letras **l** y **r**. La **l** se pronuncia con la punta de la lengua hacia atrás y la **r** también se pronuncia con la punta de la lengua hacia atrás, pero soltándola hacia el frente.

Hay un signo en el alfabeto del tarahumara que representa un sonido que no existe en el español. Este signo es el **saltillo** (!) que indica una pequeña pausa en la pronunciación de la palabra, tal como sucede en la palabra **se'wá**, *mosca*. Note la diferencia entre dicha palabra y la palabra **sewá**, *flor*.

Cuando hay dos sílabas seguidas no acentadas, la vocal de la sílaba que está más cercana a la sílaba acentada se pronuncia más corta, y en ocasiones apenas se oye. Por ejemplo: **alekeri** por eso, el acento cae en **ke**, la vocal antes de ke casi no se oye y algunos ralámuli quieren escribir la palabra sin la vocal, como **alke**ri.

Cuando hay dos sílabas acentuadas juntas, usualmente se pronuncia la vocal de la primera sílaba como si fuera doble. También cuando la última sílaba de una palabra es **-chi** y va en seguida de una sílaba acentuada, la vocal de la sílaba acentuada se pronuncia como si fuera doble.

Hay muchas diferencias dialectales entre los hablantes del ralámuli de la Baja Tarahumara. Al final de esta obra se incluye una lista de algunas de ellas.

Índice

Introduccióniii
Aclaracionesiv
Salmo 1	1
Salmo 2	3
Salmo 3	4
Salmo 4	5
Salmo 5	7
Salmo 6	8
Salmo 7	9
Salmo 8	11
Salmo 9	13
Salmo 10	15
Salmo 11	18
Salmo 12	19
Salmo 13	20
Salmo 14	20
Salmo 15	21
Salmo 16	22
Salmo 17	23
Salmo 18	25
Salmo 19	30
Salmo 20	31
Salmo 21	33
Salmo 22	34
Salmo 23	38
Salmo 34	39
Salmo 37	41
Salmo 40	46
Salmo 46	48
Salmo 51	50
Salmo 73	52
Salmo 89	54

Salmo 91	59
Salmo 95	61
Salmo 103	62
Salmo 110	64
Salmo 118	66
Salmo 119	68
Salmo 121	83
Salmo 135	84
Salmo 137	86
Salmo 139	87
Salmo 146	90
Cambios dialectales	92

Salmos

Prólogo

Jena machimela 'emi ye osilí Salmo rewégame. Salmo aniamé ju "alabanza" yolí ra'íchaga. "Alabar a Dios" aniamé ju 'we a'lá suwériga ra'ichálime Onorúgame olagá. Jena Bíbliichi nerú 150 salmo. Ramué pe 41 salmo ra'ichawa.

Alué wa'lúla rey Rabí osale we'ká alué salmo 'we 'yako amulí baikiá mili bamí. Osale jaré salmo siné kachi napu'lige 'we seweka eyénale, o siné kachi ayoga asale, o siné kachi 'we ra'sálagá eyénale.

I'sínami tánile nejkúrali Onorúgame. I'sínimi tánale napurigá gastigo 'yámala Onorúgame alué cha nokame ralámuli. We'sá cheliera 'yale Onorúgame gu'írigoriká.

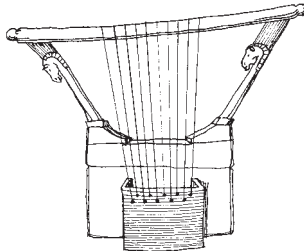
'We 'yako wíkarálime nile alué salmo. Jípeko 'ma tabilé machiá churigá níliga alué wíkarálime.

Salmo 1

Jena ruwimela churigá ejperégame ka ralámuli 'la Onorúgame oyérame 'lige chukime ko alué ralámuli tabilé oyérame Onorúgame

- 1 Onorúgame 'we ganíliga eté alué rió napu tabilé oyérame ju alué cha nokame ralámuli ra'ichálila,
'lige napu tabilé oyérame ju alué cha nokame ralámuli Onorúgame gawélime,
- 2 alué napu 'we a'lá e'wame ju napu Onorúgame nulá,
napu rawemi 'lige rukomi 'we 'nátame ju tachiri ka napu nulá Onorúgame.
- 3 Bilé rió 'we a'lá oyérame Onorúgame,
alueka napurigá rojá ju gomichi echirúgame,
'we semáriga 'yame ju echisuga,
'lige 'we a'lá rakeme ju,
tabilé siné wakíbame ju sawala.
Alarigá ju bilé rió nochálila alué 'we a'lá oyérame Onorúgame.
Suwábaga nóchali napu nocha alué rió
'la semáriga ma'chíname ju.
- 4 Tabilé alarigá ju alué 'we inílime ralámuli,
napugiti alué cha nokame ralámulika
napurigá sunú sa'nagala pe alarigá kárékuru alué.
A'wágame ekame ju 'lige tabilé nóchali olagá o'tome ju,
alué sa'nagá.
- 5 Onorúgame wa'lú resítiri raweli 'yámala
alué cha nokame ralámuli.
Alekeri tabilé cherigá sebámala alé
napu sébame ju alué tabilé cha nokame ralámuli.
- 6 Onorúgameka 'we 'la repume ju alué 'la a'ká ralámuli,
'lige alué 'we inílime ralámulika wa'lú resítiri raweli 'yámala.

Salmo 2

Jena ruwimela Onorúgame 'yáligo nóchali bilé rió

- 1 'Emi ralámuli tabilé bijchígime Onorúgame ra'ichálila,
napuíme ju bijchígiga alué chátiri ra'íchili.
Napu 'emi bijchigi alué chátiri ra'íchili,
alueka tabilé siné 'la ma'chínamala.
- 2 Suwábaga alué e'sélikame bochígimi wijchimoba mochígime
o'maka ka sairámala Onorúgame,
'lige sairámala alué napu Onorúgame 'yáligo bilé nóchali
napurigá nochámala wa'lula niraga,^a 'lige regá anime ju:
- 3 «'Ma tabilé e'wiwa ramué Onorúgame nila ra'íchili,
'lige tabilé e'wiwa nulachi Onorúgamete 'yárigame nóchali».
- 4 'Lige Wa'lula Onorúgame 'pa rewagachi ajtígime ka,
alueka pe achimela alué ra'íchili ajkigá
'lige pe gawélimala suwábaga alué e'wélala.
- 5 'Lige a'wágame ra'íchaga majáramala,
'lige ayóniga regá anémala:
- 6 «'Ma ajchá ne alué wa'lula nulame alé Rusaleni,^b
alé napu sébame ju we'ká ralámuli iwérali tánimia ne'chí.»
- 7 Ne wa'lula nulame napu nóchili 'yárigame ju Onorúgamete
ruwimela churigá ané ne'chí Onorúgame.
Onorúgame regá anéturu ne'chí: «Jípesíko 'la ne inolá ju mué.
Jípeko mué o'nola ju ne.^c
- 8 Ne'chí tániwa napurigá nejímala ne suwábaga gawí
napu echilú ju jena wijchimoba,
'lige neka yati nejímala napurigá mué niga asimela alué gawí.
- 9 'Lige mueka a'wágame wejpisoka lúmala
suwábaga alué cha nokame ralámuli,
alésíko 'ma tabilé che ikisá nílga ejtebímala.»
- 10 Suwábaga 'emi e'wélala
'lige napu ekí nulame niru we'kaná jena wijchimoba,
'we 'la 'nátaga gepusi ye ra'íchili,
'lige 'la námaka ejtebiwa.

a 2:2 E'nesi Hechos 4:26. **b** 2:6 Alé rabó napu ju Sioni peba alé Rusaleni ju.

c 2:7 E'nesi Hechos 13:33, Ebreos 1:5

- 11 'We 'la ra'sálagá 'we a'lá niraga tániwa iwérali Onorúgame
'lige 'we 'la 'nátaga.
12 'We a'lá sébali oyériwa Onorúgame senibí
napurigá tabilé ayómala,
napurigá tabilé che ikimela 'emi boichimi e'yéniga.
Abiéniko niraga ayome ju Onorúgame, alekeri 'we a'lá 'nátaga.

¡Onorúgame 'we a'lá niraga eté suwábaga alué ralámuli
napu 'la Onorúgame tánime ju napurigá repúpua!

Salmo 3

*Jena ruwimela Rabí tániligo Onorúgame napurigá gu'írimala
(Rabí osale ye wiká napu'lige najátilia bo'né inolate napu Absaloni
anilime nile. Absaloni najátale bo'né o'nola me'limea.)*

- 1 Mué Onorúgame, aminacho
we'ká gayena
alué ralámuli tabilé 'la
galegá eteme ne'chí.
2 We'ká ralámuli ju napu aní:
«Onorúgameka tabilé
gu'írimala alué Rabí.»
3 Nobi mueka 'wéchigo 'la
gu'írame juko ne'chí
napurigá alué ralámuli cha
nokame tabilé me'limela
ne'chí,
mueka 'we a'lá niraga eté
ne'chí,
'lige iwérali 'yame ju mué
ne'chí.

- 4 Neka a'wágame sinaka
tánime ju
napurigá nejkúrimala mué Onorúgame,
'lige Onorúgameka yati nejkúrame ju
alé rabó Sioni anilichi asagá,
alé rabó napu iwérali tánime ju ralámuli Onorúgame.
5 Gojchime ju ne

- 'lige 'we 'la asísime ju ne melénala 'we 'la ganíliga
napugiti Onorúgameka senibí 'we 'la repume kame ne'chí.
⁶ Neka tabilé majá alué we'ká sairúgame
napu ne'chí me'linalia mochí jemi a'bemi noligá
napu ne ajtí rekó we'ká mili ke.
- ⁷ Mué Onorúgame, 'we 'la gu'iri ne'chí
napurigá tajché olawa ne alué cha nokame ralámulite.
Mué 'símala wejpisoa banalá
suwábaga alué ralámuli tabilé galeme ne'chí.
Mué 'símala gajpona alué 'we inílime ralámuli ramalá.^d
- ⁸ Mué Onorúgame, mué ju alué cha nokame ralámuli mabume
napurigá tabilé che olawa ramué.
'We a'lá semáriga gu'íriwa alué ralámuli napu mué wanápale
napurigá mué oyérame nímala.

Salmo 4

*Jena ruwimela 'we 'la bijchígilime ko 'we 'la nejkúrame ko Onorúgame
(Ye wiká Rabí osale 'we 'ya, 'lige 'yale alué wa'lula we'ká
wikarame nuleme. We'ká rabeli tégame rabisime nile.)*

- ¹ Mué Wa'lula Onorúgame, mué napu repume ju ne'chí
napu'lige resí olánilichi ne'chí alué ne'chí saíla,
'la gu'íriwa ne'chí napu'lige nejkúrili tachi ne.
Mué Onorúgame napu ne'chí gu'írale 'yabé
napu'lige 'we resí nilia ajtígichi ne,
'we a'lá na'temápua ne'chí
'lige 'we a'lá gepuwa napu'lige nejkúrili tachi ne.
- ² Emi napu 'we najtékame nóchili nígame korí 'emi a'boi
¿chiéniko a'réwarágo ne'chí gawelia?,
¿chiéniko a'réwarágo alué 'yégalí ra'íchali oyeria,
alué ra'íchili tabilé nejkúrame?
- ³ 'We a'lá machigá mochiwa
Onorúgameka 'we a'lá niraga eté

^d 3:7 Rabika tániga anile Onorúgame napurigá resí olámala alué tabilé a'ká
ralámuli napurigá tajché olawa alué ralámulite.

- alué rió napu 'we a'lá oyérame ju Onorúgame.
'We a'lá machigá mochiwa 'we 'la akeme ko Onorúgame
napu'lige a'walí tachi ne.
- 4 'We majawa chátiri nóchili olagá,
'lige 'ma tase aminabi i'níliga járowa.
Rukó napu'lige 'ma okomia, 'ma i'kilí bi'tigá,
'we a'lá na'tawa pala 'la 'we a'lá 'nátaga e'yéname ka 'emi a'boi.
- 5 Ajágame me'agá nejiwa Onorúgame e'kali tániga
'la napurigá nulá bo'né.
'We a'lá bijchígiwa 'la nejkúrame ko Onorúgame.
- 6 We'ká ju ralámuli regá 'nátame:
«¿Chieri 'nalina abé a'lá nejkúramalawé?»
;Mué Onorúgame 'we a'lá ma'chíriwa
ramué 'we a'lá na'temao mué!
- 7 Mué Onorúgame, mueka 'we a'lá semáriga gu'írituru ne'chí,
'lige neka asíriga ra'sálagá ajtí
'lige ganíliga me'tagá alué ralámuli
napu 'we nígame ju alué uba (u'lí) ba'wila
pee a'wágame newárigime 'lige ri'ligó.
- 8 'We a'lá ganíliga gojchime ju ne.
Mué 'we a'lá 'nátali 'ya ne'chí
napurigá 'we a'lá ganíliga gojchimela ne tabilé we'ká 'nátaga.

Salmo 5

Jena ruwimela Rabí a'walí tániligo Onorúgame

(Rabí osale ye wiká 'we 'ya 'lige 'yale alué wa'lula we'ká wikarame nuleme 'lige jaré ralámuli chu'ate buchugá rabisime nile.)

- 1-2 Mué Onorúgame ne'chí nuleme,
 'we 'la gepuwa napu'lige resí níluga tachi ne nejkúrili,
 'lige yati gu'friwa ne.
 Neka pe muecho tánime ju iwérali.
- 3 Neka senibí be'á tánime ju iwérali mué
 napurigá nejkúrimala mué suwábaga nóchili,
 'lige buweme ju ne napusí 'ma 'la nejkuri mué.
- 4 Mueka tabilé galeme ju cha nokagá e'yénachi ralámuli.
 Alué i'nílame ralámulika tabilé sebámala alé napu ajtí mué.
- 5 Aminami alué 'we gunarume ralámuli
 tabilé cherigá sebámala napu mué ajtí.
 Mueka 'we gichime ju alué inílime ralámuli,
 alué napu pe chibi nokogá e'yéname ju.
- 6 Mueka tabilé e'wime ju alué 'yégame ralámuli,
 'lige 'yégiga bujeme ju tábiri
 alué uché jaré ralámuli
 nila,
 'lige me'agá járome alué
 uché jaré ralámuli.
- 7 'Lige neka 'la bajkime ju alé
 mué galílachi,
 mueka 'we 'la na'temame
 ne'chí,
 'lige 'we 'la mué oyériga
 'we tánime ju ne iwérali mué
 Onorúgame.
- 8 Mué Onorúgame, 'we we'ká ju ne saíla,
 'we a'lá bowechi o'toboa ne.
 'We 'la ruyewa ne napu mué najkí.
- 9 Alué inílime ralámulika tabilé 'la bijchiga ra'íchame ju,
 alué ralámulika pe chibiyeti 'nátame ju.
 Alué ralámuli chátiri ra'íchame ju napurigá remónisi,
 pe alarigá ju,

¡'lige pe 'yégili ra'íchili buyame ju alué chu'álachika!^e

- 10 Mué Onorúgame wa'lú resiti raweli 'yawa
alué ralámuli cha nokame.
A'rewa napurigá resí ikimela chátiri beníriga e'yéname kame
alué we'ká ralámuli.
'Mabuwa alué ralámuli cha inílame kame,
'ma sayega ra'icha mué 'yuga.
- 11 Mué oyérame ralámulika,
alueka 'we a'lá ganíliga ejperélasa 'la kápá
alué ralámuli napu mué oyérame ju.
'We 'la ganíliga wikarasa 'la kápá
napugiti mué 'we 'la semáriga nejkúrimempá.
Alué ralámuli napu ekí 'we 'la nirá mué 'we ra'sálagá mochí.
- 12 Mué Onorúgame 'we 'la gu'írame ju mué alué ralámuli
napu pe muecho oyérame ju,
'lige 'we ganíliga repume ju mué alué ralámuli.

Salmo 6

***Jena ruwimela churigá tánilime ka nejkúrili Onorúgame
napu'lige 'we resí kachi***

*(Rabí osale ye wiká 'we 'ya. Osele alué wa'lula we'ká
wikarame nuleme we'ká rabeli osánó tégime rabisime.)*

- 1 Mué Onorúgame, tase ne'ochawa ne'chí
napu'lige ayoa mué ne'chí 'yuga.
Tase resí olawa ne'chí
napu'lige 'we charigá ayoa mué ne'chí 'yuga.
- 2 'We na'temápua ne'chí,
'ma tabilé a'walí iní ne.
Ku sa'wawa ne'chí,
'we nayua ajtí ne bochígimi sa'pachí
noli pe 'áwalia ajtí ne.
- 3 Tabilé che ikisá nili ne,
'we 'áwalia ajtí ne majá,
'lige mueka ¿chiéniko nejkúrimiligó?

^e 5:9 E'nesi Romanos 3:13.

- 4 Ku 'we a'lá néléwa ne'chí,
tase a'rewa napurigá mukumela ne alawala.
Mueka 'we na'temame kame ne'chí.
- 5 Ralámuli suwígameka pecha nélémalago mué.
¿Chieri 'la ganámalawé mué wikaria 'ma suwisá?
- 6 'Ma resibá ne nalaka.
Senibí rukó nalá ne chalagá.
'We sa'mime a'reme ju ne mo'sobeta ne o'kiálate.
- 7 'Ma tabilé ma'chili ne, cha bajágame busega ajtigame ne,
cha senibí nalame ne, cha we'ká kame ne saíla.
- 8 Se'wí, chajkena simasi suwábaga 'emi cha nokame ralámuli,
Onorúgameka 'we a'lá akéguru ne nalachi resí níliga.
- 9 Onorúgameka aké ne'chí nejkúrili tachi ne,
'lige alueka 'la e'wámala napu ne taní.
- 10 Suwábaga ne saíla asírige chijúniga ejtebímala
'lige 'we majaga, yati niraga júmisimala.

Salmo 7

***Jena ruwimela 'we 'la nejkúrame ko Wa'lula Onorúgame 'la tánisiká
napurigá nejkúromala***

*(Rabí osale ye wiká 'we 'ya seweka asagá napu'lige
bilé rió nawale nejkomia sairúgame gainasa.)*

- 1 Mué Onorúgame, neka 'we 'la bijchígime ju
'we 'la nejkúrame ko mué.
Tabilé a'rewa alué cha nokame ralámuli
napurigá cha'pimela ne'chí resí olamia.
- 2 Alué ralámulika napurigá bilé mawiyá alarigá nokame ju
napu'lige bilé ajágame me'lisá
'lige wijchí banagá o'tome ju reso chí o'togá go'mea.
Tabilé 'wesi i'té napurigá gu'írimala ne'chí.
- 3 Mué Onorúgame, ¿tachiri chu'simí ko ne?
¿Tachiri tabilé sébili olako ne?
- 4 Ne 'we resí olagá eyéname nisa alué ne gompaniérola ralámuli,
a'lige ne chigome nisa tábiri alué cha nokame ralámuli nila,
- 5 a'liko tabilé chérékuru rekó ne cha'piruge
rekó cha'pisá wejpisoe ne'chí

aminami wijchimi rekagá o'tosá ne'chí
'lige 'we chijúnaga rejpímala ne,
a'liko tabilé chérékuru
ne bo'né chojkila níkala 'liko.

6 Mué bo'né Onorúgame, alué ralámuli cha nokame 'we ayóniga
wa'lú resiti raweli 'yawa.

Mué Onorúgame ruwí resítiri raweli 'yamia
alué ralámuli cha nokame.

Alekeri gu'íriwa ne.

7 Suwábaga ralámuli jemi wijchimoba ejperégame napabuwa
alé napu mué ajtí.

Mué Onorúgame, mueka asimeli júkuru alé wa'lú mutélachi.

Alé rojanámili júkuru mué alué ralámuli cha nokame.

8 Mué Onorúgame,

mueka 'la resítiri raweli 'yame ju

alué cha nokame ralámuli

bochígimi we'kanami gawichí mochígame,

'lige tabilé resítiri raweli 'yame ju

alué tabilé cha nokame ralámuli.

Ne'chika tabilé resiti raweli 'yawa

napugiti neka tabilé se'winá 'síkame kame.

9 Mué Onorúgame, mué napu senibí sébili olame ju,

mué napu 'la machime ju tachiri 'nata mochigo ralámuli,

tabilé a'rewa napurigá aminabi i'níliga járomala,

'lige alué 'we 'la 'nátame ralámulika

abichilubi 'we a'lá raweli 'yawa alué napu tabilé cha nokame ju.

10 Onorúgame 'pa rewagachi ajtígame tabilé a'reme ju
napurigá alué cha nokame ralámuli resí olámala ne'chí,
alueka 'we a'lá gu'írame ju alué ralámuli
napu 'we a'lá e'wime ju Onorúgame.

11 Onorúgame 'la sébili gateme ju

napu'lige na'áuka mochisa ralámuli,

'lige senibí ayóniga eteme ju alué cha nokame ralámuli.

12 Tabilé a'résaká alué cha nokame ralámuli alué chátiri 'nátili,
abichilubi resí nokagá e'yénasa,

a'liko Onorúgameka 'ma ichutámala alué bo'né siparínala,

'lige 'ma 'la newagá ajtí alué iwá gujsí chujpégame pame,

13 'lige 'ma o'wemi owagá ajtí

alué iwá chujpégame chujpala rajame,

- 'lige 'ma o'ká ajtí alué iwá ralámuli me'ame.
 14 E'nesi alué 'we cha'sime rió,
 alué rioka 'we chátiri 'nátame ju
 'lige 'we 'yégame ju.ʃ
 15 Alué rió cha'sime 'ma joka ajtí bilena 'we re'lé
 napurigá alégana rujsúmala ralámuli,
 nobi pe bo'nepi wijchimela alégana rekolichi.
 16 ¡Alué ralámuli cha nokame
 napu resí olánili alué tabilé cha nokame,
 pe a'boi resí ikimela!
 17 Neka cheliera 'yámala Onorúgame,
 Onorúgameka 'we 'la repume kame ralámuli.
 Neka wikárimala Onorúgame 'pa rewagachi ajtíggame.

Salmo 8

*Jena ruwimela Onorúgame newáligo we'ká tábiri
 jena wijchimoba abiena re'pami rewagachi*

*(Rabí osale ye wiká 'we 'ya. 'Yale alué wa'lula wikarame nuleme.
 Ye wikaka wikarame nile napu'lige uba (i'wilí) rakala re'keka
 rasánaga ba'wila ma'chí pamia bajlíme pe a'wággame.)*

- 1-2 Mué Wa'lula Onorúgame ramué nuleme,
 'la ma'chíggame néré
 bochígimi jena wijchimoba nulame ka mué.
 Napu'lige u'kuchítiri wikárichi mué Onorúgame,
 ruká mué wa'lú a'walí nígame ko,
 mueka akeme ju 'pa rewagáchika asagá.
 Mué Onorúgame, mueka tabilé umériwa cha nokame ralámulite,
 mué Onorúgameka umérame júkuru alué ralámuli cha nokame.
 3 Napu'lige etea ne 'pa rewagachi
 suwábaga tábiri napu newale mué,
 mechá 'lige so'pilítiri,
 4 neka lame ju: ¿Tachiri najteme júkó bilé ralámuli,
 napurigá mué Onorúgame 'la nélémala alué ralámuli?

f 7:14 Yolí ra'ícahlika aní: "Miren el malvado; tiene dolores de parto, está preñado de maldad y dará a luz mentira". (*Dios Habla Hoy*)

'Lige ¿chonigá 'we a'lá repume júkó mué alué ralámuli?

5 Ramué ralámulika pe apiépiri ralámuli nírukuru tabilé najteme
'lige mué Onorúgameka nejíkuru bilé nóchali 'we najteme.

Alué ralámuli newale mué
amulí napurigá alué santo ánjeli neraga 'we najteme
mué 'yuga nóchame.

6 'Lige nulele mué napurigá repúmala suwábaga tábiri
napu newale mué. §

7 'Lige nulele mué napurigá repúmala alué napu ju bo'á 'lige oisí
'lige suwábaga bujkú,

'lige napurigá repúmala alué ajágame jami oyame,

8 'lige suwábaga alué 'pami e'yéname i'niga,

'lige alué ro'chí 'lige suwábaga ajágame ba'wichí ejperégame.

9 Mué Wa'lula Onorúgame ramué nuleme,

'la ma'chígame néré bochígimi jena wijchimoba nulame ko
mué.

Salmo 9

*Jena ruwimela Onorúgame gastigo 'yáligo
alué cha nokame ralámuli*

*(Rabí osale ye wiká 'we 'ya. 'Yale alué wa'lula we'ká
wikarame nuleme bujchigá rabisíkime 'lige arpa.)*

- 1 Mué Wa'lula Onorúgame ramué nuleme,
neka 'we 'la wikarámala mué nila wiká,
'lige suwábaga ralámuli ruyémala ne wikaraga
chiena 'la semáriga nejkúrame ko mué.
- 2 'We ganíliga ajtí ne mué Onorúgame 'yuga,
'pa rewagachi ajtígame,
mué wikárimala ne napu'lige wikará 'we ra'sálagá.
- 3 Alué ne saíla ralámuli 'ma ku guwana rujsume ju
'lige 'ma suwime ju mué a'walílate napu'lige mué nawachi.
- 4 Mueka resítiri raweli 'yame ju alué cha nokame ralámuli,
tabilé 'wesi a'rigá
'lige 'we a'lá machí mué tabilé se'winá 'síkame ko ne.
- 5 Ne'óchale mué suwábaga alué ralámuli cha nokame,
'lige me'ale mué alué ralámuli
napu tabilé mué oyérame ju.
Ralámuli 'ma tabilé nélémala alué cha nokame ralámuli.
- 6 Alué ramué saíla ralámuli 'ma suwile
'lige suwábaga alué gompaniérola 'ma suwílechigó,
'lige tabilé tábiri i'tega rejpilé alé napu ejperele alué ralámuli.
- 7 Onorúgameka senibí wa'lula nímala,
'lige abichilubi alué nímala nulame.
- 8 Resítiri raweli 'yámala alué cha nokame ralámuli,
'lige tabilé resítiri raweli 'yámala
alué tabilé cha nokame ralámuli.
- 9 Onorúgameka gu'írame ju alué 'we resí oliame ralámuli,
'we 'la iwérali 'yame ju alué 'we seweka mochígame.
- 10 Mué Onorúgame,
suwábaga alué ralámuli napu mué oyérame ju
'we a'lá bijchígime ju 'we 'la nejkúrame ko mué,
napugiti mueka tabilé 'oni a'reme kame

napu'lige gu'írili tachi.

- 11 Wikarasi Onorúgame nila
wiká,
alué Onorúgame napu nulá
ajtí alé Sioni anilichi rabó
(Rusaleni).
Ruyesi suwábaga ralámuli
chiena a'lá nejkuri ajtigó
Onorúgame.

- 12 Onorúgameka tabilé 'oni
a'reme ju
alué 'we cha oliame ralámuli 'we chalagá ejperégame.
'We 'la e'wime ju iwérali tachi alué ralámuli.
Resítiri raweli 'yame ju alué cha nokame ralámuli.

- 13 Mué Onorúgame, 'we na'temaka etewa ne'chí.
E'né mué ne'chí, 'we chalagá bejté ne,
'we cha nokame alué ralámuli cha nokame.

- Tase a'rewa napurigá ne'chí me'limela
14 napurigá ne 'we a'lá ruyémala we'ká ralámuli
alé Rusaleni 'yóochi asagá,
resí oláligo mué cha nokame ralámuli
napurigá tabilé me'limela ne'chí.
Aminami ruyémala ne 'we 'la ra'sálagá ajtigó ne
mué tabilé a'réligime
napurigá ne'chí me'limela alué cha nokame ralámuli.

- 15 Alué cha nokame ralámulika pe a'boi rujsú
alé rejkolíchigana napu jole a'boi
napurigá uché jaré ralámuli rujsúmala.
Pe a'boi bulé bale ronola alué iwíate napu rekale alemi.

- 16 Onorúgameka 'we 'la gu'iri ne'chí
napurigá machiboa 'we 'la nejkúrame ko,
napugiti alué cha nokame ka 'we resí olánili
'lige ne'chika 'we 'la gu'írale.
'Lige alué cha nokame ralámuli
napu resí olánili uché jaré ralámuli,
pe a'boi resí ikí.

- 17 Alué cha nokame ralámuli,
alué napu tabilé e'wame ju napu nulé Onorúgame,
alueka alé rejkolíchigana 'we enárikáchi mo'ibámala

- napu mo'íbame ju napu'lige suwisá alué cha nokame ralámuli.
- 18 Onorúgameka tabilé siné 'oni a'rémala
 alué tabilé nígame ralámuli,
 'lige bilé rawé 'we a'lá gu'írimala Onorúgame
 nejkúrili tachi alué ralámuli.
- 19 Jeka simí mué Onorúgame,
 tabilé eliwa napurigá neyúrimala alué ralámuli.
 'Ma chojkiáwaguru resítiri raweli 'yaa alué ralámuli cha
 nokame.
- 20 Mué Wa'lula Onorúgame, majáriwa alué ralámuli cha nokame,
 machíriwa pe apiépiri ralámuli ko,
 pe suwimeli ko a'boi.

Salmo 10

Jena ruwimela cho nokame ko alué cha nokame ralámuli

- 1 Mué Wa'lula Onorúgame,
 ¿Chonigá 'we mejká ajtíché mué,
 'lige chonigá chíbaka ajtíché mué
 napu'lige 'we resí oliachi ne?
- 2 Alué ralámuli 'we cha nokame
 'we ayóniga najata alué tabilé nígame ralámuli.
 Alueka pe 'nata mochime ju
 churigá resí olati ka alué tabilé nígame ralámuli.
 Alué ralámuli cha nokame,
 alueka pe a'boi resí ikimela pe nujubapi.
- 3 Alué 'we cha nokame ralámulika 'we 'la semáriga ra'íchame ju
 pe cha nokame newániliga alué ralámuli,
 pe chati 'nátaga anime kame alué ralámulika.
 Alué 'we enomígame ganánilime,
 alueka pe gawélime ju Onorúgame.
- 4 Alué ralámuli 'we cha nokame ka 'we riólame ju
 'lige tabilé i'tegó ruwime ju Onorúgame.
- 5 Alué cha nokame ralámulika 'we a'lá ejperégame ju.
 'Lige alué ralámulika tabilé machime ju
 resítiri raweli nejmio Onorúgame.
 'We gawélige eteme ju
 alué ralámuli napu tabilé a'boi gompaniérola ju.

- 6 Alué ralámulika pe regá 'nata mochime ju:
«Ramueka tabilé 'wesi umérimala.
Ramueka 'oni neyúriga mochiwa,» lame ju.
- 7 Alué ralámulika 'we 'yega ra'íchame ju,
'lige aminami regá aneme ju alué ralámuli tabilé cha nokame:
«Resí ikisá 'la kápá 'emi.»^h
- 8 Boichimi napu simárome ju ralámuli,
alemi mochime ju buigá chíboka resí olamia alué ralámuli,
alemi e'yénigichi cha'pisá.

- 9 Napurigá bilé mawiyá alarigá mochime ju alemi,
kilí mochime ju chíboka cha'pináliga
alué ralámuli alemi simárome.
Alarigá nokame ju alué ralámuli cha nokame.
- 10 Rojpóchaga mochime ju chíbaka
'lige jaré ralámuli ta'mé jebénigame nemika,
alueka pe yati cha'piame ju alemi boichimi e'yénigichi
resí olamia.
- 11 'Lige alué ralámuli cha nokámeke regá anime ju:
«Onorúgameka pecha machígó ramué alieti nochálichí.»
Alué ralámuli cha nokame mayeme ju
'miná se'wimi e'nagá ajtigó Onorúgame.

^h 10:7 E'nesi Romanos 3:14.

- 12 Mué Onorúgame, 'we resí olawa alué cha nokame ralámuli,
tase 'oni a'rewa alué 'we resí níliga mochígame ralámuli.
- 13 ¿Chonigá a'réché mué
alué cha nokame ralámuli gawélichí mué?,
Alué ralámulika mayeme ju
Onorúgame tabilé siné nejmio resiti raweli.
- 14 Mué bo'né Onorúgame 'we 'la etéguru
'we cha nokame ko alué ralámuli,
alekeri resítiri raweli 'yámala mué alué ralámuli cha nokame.
Mué Onorúgameka
'we a'lá gu'írame ju alué tabilé nemime ralámuli,
'lige alué tabilé nígame,
'lige alué ralámuli ba'lagéchili.
- 15 Mué Onorúgame,
'ma gajponati kékuru sekala alué cha nokame ralámuli.
Resítiri raweli 'yawa suwábaga alué cha nokame ralámuli
napurigá 'ma tabilé cha nokimela.
- 16 Mué Onorúgame júkuru wa'lula nulame bochígimi,
'lige senibí Wa'lula níkala mué,
'lige 'ma buinámili júkuru mué alué ralámuli alé ejperélachi
alué napu tabilé oyérame ju mué.
- 17 Mué Onorúgame, mueka 'we 'la e'wime ju tachi nejkúrili
alué tabilé gunarume ralámuli napu mué Onorúgame oyérame
ju.
Mueka a'walí 'yame ju napurigá tabilé majaga mochímala.
- 18 'We 'la repúpua alué ba'lagéchili.
'Lige aminami 'we a'lá repúpua
alué ralámuli 'we resíriga ejperégame
napurigá alué ralámuli cha nokame
'ma tabilé aminabi resí olagá járomala.
'Lige alué ralámulika tase najteme ju, pe apiépiri ralámuli ju.
O'chérame ju 'lige suwime ju pe apiépiri ralámuli niraga.

Salmo 11

Jena ruwimela 'we 'la nejkúrame ko Onorúgame

(Rabí osale ye wiká 'we 'ya 'lige 'yale alué wa'lula we'ká wikarame nuleme.)

- 1 Neka iwérali tánime ju Onorúgame.
Pecha chéréko rekó regá anichi ralámuli:
«'Ma 'másiga 'mi jami mejká tabilé riógichi napurigá chulugí.
- 2 'We 'la e'nébá alué cha nokame ralámuli,
'ma reká alé iwachi alué gusí chujpégame,
'lige a'wágame banisume ju alué iwá
'lige chíboka uchuka pásime ju alué gusí
alué tabilé cha nokame ralámuli.
- 3 ¿Cho nokimélabeché alué tabilé cha nokame ralámuli?
Tabilé i'tékuru alué e'wélala napurigá gu'írimala.»
- 4 Onorúgameka ajti alé bo'né re'obálachi.
Onorúgameka rewagáchika nulá ajtí,
alé wa'lú mutélachi asagá nulame ju,
'lige alé asagá 'we 'la e'negá ajtí alué suwábaga ralámuli.
- 5 Onorúgame 'we 'la e'negá ajtí alué tabilé cha nokame ralámuli
'lige abiena alué cha nokame ralámuli,
'lige 'we ayóniga eteme ju Onorúgame alué ralámuli
napu 'we ganílime ju resí olagá uché jaré ralámuli
tabilé cha nokame.
- 6 Onorúgameka u'kírimala we'ká sawí rajame
alué cha nokame ralámuli mochígichi,
'lige alué "asufre" anilime rejté 'we rajtágame rajame nímala,
'lige eká rajtágame julámala Onorúgame
napurigá suwábaga rajimela alué cha nokame ralámuli.
Alarigá resí olámala Onorúgame alué cha nokame ralámuli.
- 7 Onorúgameka 'we 'la sébili olame ju bilé tábiri nochánilisa
'lige 'we 'la galegá eteme ju 'la semáriga 'nátame ralámuli.
Onorúgameka 'we na'temaka eteme ju alué ralámuli
tabilé cha nokame.

Salmo 12

Jena ruwimela churigá tánilime ko iwérali Onorúgame

(Rabí osale ye wiká 'we 'ya. 'Yale alué wa'lula we'ká wikarame nuleme, we'ká rabeli osánó tégame rabisime.)

- ¹ Mué Onorúgame, gu'iri ne'chí.
 'Ma tabilé 'wesi i'té ralámuli 'la sébali olame.
- ² Pe suwábaga ralámuli 'yégiga ra'íchame ju.
 'Ma tabilé i'té ralámuli 'la a'ká ra'íchame
 pe a'nagupi 'yégiga ra'íchame ju.
 'We semati ra'íchame ju,
 nobi pe chibirigá ra'íchame ju.
- ³ Mué Onorúgame,
 chu'ala na'ómasa a'lá kápá alué ralámuli cha anime.
 Alué ralámulika anime ju: «Ramué chu'álaka ramué a'boi nila ju.
 Aminami tabilé 'wesi bujémala alué ra'íchili
 napu ra'íchame niru ramué.»
- ⁴ Onorúgameka 'ma cha olámala alué napu ekí regá anime:
 «Ramueka 'la chu'égame niru napurigá nemípua,
 ye chu'ate ra'íchaga nemípua ramué,
 alué ramué nila 'nátili ra'íchili tabilé 'wesi bujémala ramué.
 'Lige aminami ramueka tabilé 'wesi nulémala tábiri nochálichí,
⁵ nobi mué Onorúgameka regá aní:
 «Ralámuli tabilé nígame 'we resítiri 'ma tabilé anachi resí oliá,
 alekeri neka gu'írimala alué ralámuli.»
- ⁶ Mué Onorúgame,
 mueka senibí 'we a'lá sébili olame ju napu aní.
 Napu mué aní abéchigo najteme ju
 me'tagá alué plata 'we 'la bi'wérigame na'ichí achagá.
- ⁷ Mué Wa'lula Onorúgame,
 mueka senibí repume ju alué ralámuli tabilé cha nokame
 napurigá tabilé cha olámala alué ralámuli cha nokame.
- ⁸ Alué cha nokame ralámulika 'we ichúrimi e'yéname ju
 'lige ralámulika 'we bijchígime ju alué ra'íchili tabilé a'ká.

Salmo 13

Jena ruwimela churigá tánilime ko iwérali Onorúgame

(Rabí osale ye ra'ichali 'we 'ya. 'Yale alué wa'lula we'ká wikarame nuleme.)

- 1 Mué Onorúgame,
neka taníguru alué nejkúrili.
¿Chiéniko ku nélémoláché mué ne'chí?
¿'Ma tabilé siné nélémolá mué ne'chí?
¿Chiéniko machínamala mué chíboka asagá?
- 2 ¿Chiéniko resí nílga asimela ne alawala 'lige 'we seweka?
¿Chiéniko 'la neyúriga asimélaché ne sairúgame 'yuga?
- 3 Mué Wa'lula Onorúgame,
'la 'nátaga gepuwa nejkúrili tachi ne.
Wa'lú a'walí 'yawa ne.
Gu'íriwagó ne napurigá ta mukumela ne
- 4 napurigá tabilé regá animela alué cha nokame ralámuli:
«'Ma umériru ramué.»
Umérosaká ne'chí 'we ra'sálá mochímala alué ralámuli.
- 5 Rekó ne resí ikié,
neka machí mué 'we 'la nejkúrimio.
Ne alawálaka 'we ra'sálagá ajtí
napugiti mué nejkúrimili kame ma'chí 'pa ne alé resítirichi.
- 6 Neka wikárimala Onorúgame nila wiká
senibí wa'lú nejkúrigoriká Onorúgame.

Salmo 14

Jena ruwimela tabilé 'wesi i'tegó ralámuli tabilé inílame

(Rabí osale ye ra'ichali 'we 'ya. 'Yale alué wa'lula we'ká wikarame nuleme.)

- 1 Regá 'nátame ju alué tabilé 'la 'nátame ralámuli:
«Tabilé i'té Onorúgame,»
nobi alué ralámulika 'we cha nokame ju,
pe me'agá e'yéname ju uché jaré ralámuli.
Alueka tabilé 'wesi ralámuli 'la a'ká ju.
- 2 Onorúgameka 'pa rewagachi asagá 'we 'la e'negá ajtime ju
alué ralámuli jena wijchimoba mochígame
pa'llá mochiga ralámuli 'we 'la 'nátame,

- alué ralámuli napu 'we a'lá bijchígame ju
Onorúgame nila ra'íchali.
- ³ Suwábaga ralámuli 'ma a'rele Onorúgame oyeria,
'ma tabilé a'lala 'nátili 'nata mochime ju,
'ma tabilé 'wesi i'té ralámuli 'la tabilé cha nokame.ⁱ
- ⁴ 'Ma tabilé nirame ju alué ralámuli Onorúgame nila rejcholi,
pe cha nokagá e'yéname ju.
'We resí olame ju alué ne'chí oyérame
'lige tabilé tánime ju e'kali Onorúgame.
Tabilé bijchígime ju alué 'la bi'wígime ra'íchali.
- ⁵ Alué ralámuli cha nokáme ka 'we 'áwalia mochímala majá,
napugiti Onorúgameka gu'írame ju alué ralámuli
napu 'la e'wame ju napu aní Onorúgame.
- ⁶ Alué chá nokame ralámulika
pe gawelia mochime ju etega alué ralámuli 'we a'lá e'wachi,
nobi Onorúgameka 'wéchigo a'lá repuka ajtíko alué ralámuli.
- ⁷ 'We 'la kápá alé Sioni anilíchika rabó
nawasa alué nejkúrame
napurigá gu'írimala alué ralámuli Israeli ejperégame.
Napu'lige Onorúgame 'ma 'la nejkúrisa asíriga ra'sálámala
alué Akobo rijimala 'lige suwábaga alué Israeli mochígame.^j

Salmo 15

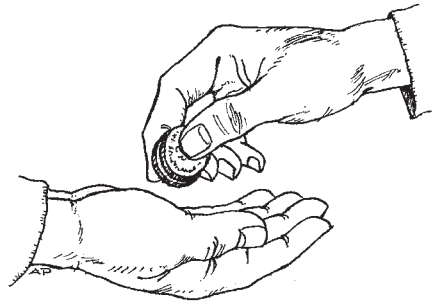
*Jena ruwimela Onorúgame najkió
napurigá 'la sébili olámala ralámuli*

(Rabí osale ye ra'íchali 'we 'ya.)

- ¹ Mué Wa'lula Onorúgame,
¿chieri 'la bejtéramala alé napu mué ajtí?
- ² Alué napu 'la e'wame ju napu aní Onorúgame,
alué napu tabilé siné cha nokame ju,
alué napu tabilé siné 'yega ra'íchame ju,

ⁱ 14:3 E'nesi Romanos 3:12. ^j 14:7 Akobo oká rewégame nile. Akobo aniáká ralámuli 'yégilime aniname ju. A'kinánaka Onorúgame uché bilé rewá 'yale Israeli anilime. Israeli aniáká wa'lula selígame" aniname ju. Abé a'kinánaka alé we'lé gawí Israeli anilichi rewégame newale, 'lige alé we'lé gawichí ejperégame ralámuli israelita anelime nile.

3 alué napu tabilé siné gawélime ju uché jaré ralámuli,
alué napu tabilé che olame ju alué bo'né gompaniérola,
alué napu tabilé che aneme ju alué a'mulipi ejperégame ralámuli,
4 alué napu tase galegá eteme ju alué 'we cha nokame ralámuli,
'lige napu 'la na'temaka eteme ju
alué 'la Onorúgame oyérame ralámuli,
alué 'la sébili olame napu 'la sébili olámirílige 'yabé
rekó resí ikié bo'né 'la sébili olame ju,
5 alué napu taneme ju enomi
'lige tabilé rasígame goblálome ju nujubapi,
alué napu tabilé nareme ju
enomí
napurigá sayega ra'ichámala
uché bilé rió olagá.
Alué 'we a'lá 'nátame ralámuli,
alueka 'we a'lá ganíliga
bejtéramala jena
wijchimoba,
alueka 'we a'lá machiame
Onorúgame senibí gu'írimio.

Salmo 16

Jena ruwimela Onorúgame senibí ajtigó ralámuli 'yuga

(Rabí osale ye ra'chili 'we 'ya.)

1 Ne'chí 'we a'lá repuki mué Onorúgame,
neka mué tánime ju nejkúrili.
2 Neka regá aneme ju mue Onorúgame:
«Mue ju ne'chí nuleme,
we'ká tábiri napu ne ni, mué nejílala ju.»
3 Alué mono napu Riosi neraga eteme ju jaré ralámuli,
alueka tabilé a'walí nígame ju napurigá nejkúrimala,
nobi alué ralámulika regá anime ju:
«'We nejkúrame ju aminami 'we a'wágame ju.»
4 Nobi alué ralámuli mono oyérame napu tabilé Riosi ju,
alueka 'we resí níliga ejperélamala.
Neka tabilé siné nejkúrili tánimala alué mono,
'lige neka tabilé siné me'agá kógimala ajágame alué mono.

- 5 Pe mué Onorúgameka 'we a'lá semáriga nejkúrame ju senibí.
 Mueka 'la senibí nejime ju semati 'nátili.
 Mueka senibí gu'ira asimela ne'chí.
- 6 Mué Onorúgame 'la nejkúru bilé gawí 'we a'lá semati
 napurigá ne niga asimela alué gawí.
- 7 Neka nabí nélémala Onorúgame,
 alué kame 'we a'lá 'nátali nejime.
 Aminami rukomi 'we 'la 'nátali nejime ju.
- 8 Neka senibí néléme ju Onorúgame,
 Onorúgameka ne 'yuga ajtigame senibí,
 wajtonaka ajtime ju ne'chí repuka,
 alekeri tabilé 'wesi umérimala ne'chí.
- 9 Alekeri neka 'we ra'sálagá ajtí
 'lige ne alawala 'we ganíliga ajtí,
 'lige neka 'we ganíliga bejté, tabilé majaga,
- 10 'lige ne mukusá 'lige tósiga ne alé napu bi'tí suwíggame,
 ¡Mueka tabilé a'rémala alé ne'chí
 napugiti neka 'we a'lá e'wame napu mué aní!^k
- 11 Mueka ne'chí benírikuru
 churigá 'la ko bejtelia napurigá najkí mué.
 Neka nabí 'we a'lá ganíliga bejtélamala alé
 napu mué Onorúgame bejtélachi ju.

Salmo 17

Jena ruwimela churigá tánilime ko nejkúrili Onorúgame

(Rabika osale iwérali tániga Onorúgame.)

- 1 Mué Wa'lula Onorúgame,
 'we a'lá 'nátaga gepuwa nejkúrili tachi ne
 'lige 'la e'wiwa ne,
 neka 'la bijchiga animeli kame napu'lige nejkúrili taa ne.
 Neka tabilé 'yega ra'íchame kame.
- 2 Mueka ruwimeli júkuru neka tabilé che 'síkame ko.
 Mueka 'we a'lá sébali machí
 tachiri tabilé 'la ko 'lige tachiri 'la ko.

k 16:10 E'nesi San Juan 2:21-22.

- 3 Mué 'we a'lá machí tachiri 'nátaga oyame ka ne.
Rukomi 'we a'lá repuka ajtí mué ne'chí.
Mueka 'we a'lá sébili machí tachiri se'winá 'síkame ko ne,
'lige 'la sébili machí mué tabilé se'winá 'síkame ko ne.
Tabilé siné 'yégili ra'íchili buyáname ju ne chu'álachi.
- 4 Neka tabilé oyérame ju alué cha nokame ralámuli.
Neka tabilé cha'sika oyame ju.
Neka 'we 'la e'wame ju napu mué aní.
- 5 Neka 'la sébili olame ju napurigá nulá mué Onorúgame.
Tabilé siné a'reme ju ne alué nulalí.
- 6 Mué Onorúgame,
neka nejkúrili tani mué
napugiti mueka 'la e'wame kame
alekeri 'la akiboa nejkúrili tachi ne.
- 7 'La machíriwa ne mué 'la na'temao ne'chí
mué Onorúgame napu gu'irame ju alué ralámuli
napu mué tánime ju napurigá gu'írimala mué
napurigá tabilé che olawa alué sairúgamete.
- 8 'We 'la repúpua ne'chí,
napurigá repume ju mué alué u'kuchítiri 'we 'la galegá,
alé pachárale mué a'nalachi ajchagá nasópua ne'chí
- 9 napurigá alué cha nokame ta rewimela ne'chí,
alué napu ne'chí me'lináliga e'yéname ju.
- 10 Alué cha nokame ralámuli tabilé na'temame ju.
Pe 'we riólaga ra'íchaga e'yéname ju.
- 11 'Ma a'beka e'yena alué cha nokame ralámuli
'lige nabí rawé 'we a'lá e'néniga e'yena
chiéniko 'la nítiká cha oliá ne.
- 12 Alué cha nokame ralámuli,
napurigá nokame ju alué mawiyá, alieri ju,
re'pá rojachi ajtime 'ínili alué mawiyá
buigá bilé ajágame cha'pinalia go'mea.
- 13 Sapuka Onorúgame gu'iri ne'chí
napurigá tabilé ché olámala ne'chí alué cha nokame ralámuli.
'Ma rominawa chojkóbala.
Machétate wejpisópua alué cha nokame ralámuli
napurigá taché olámala ne'chí.
- 14 Mué a'walílate resí olawa alué cha nokame ralámuli,
alué napu 'we nígame ju i'karúgame tábiri 'we najteme.

Lisensia 'yawa napurigá wa'lú go'ame 'yámala 'kúchila
napusí a'tá rojpala.

- ¹⁵ Neka 'we a'la sébali olame ju
'lige alekeri 'we ganíliga asimela ne
mué Onorúgame 'yuga asagá.

Salmo 18

Jena ruwimela churigá uméniligo alué Rabí bo'né saíla ralámuli

*(Rabí osale ye ra'ichili napu'lige Onorúgame gu'frale napurigá
tabilé cha'pimela alué Sauli 'lige alué uché jaré ralámuli Rabí saíla.
'Yale alué wa'lula we'ká ralámuli wikarame rabisime nuleme.)*

- ¹ Mué Wa'lula Onorúgame, neka 'we galegá eté mué
napugiti mué kame a'walí nejime.
- ² Onorúgameka napurigá bilé wa'lú rejté alarigá ju
'lige ne alé re'pá 'mosa tabilé nápomala alué sairúgame.
Alarigá júkuru alué mué nila nejkúrili.
- ³ Napu'lige ne tachi napurigá nejkúrimala mué
'we a'lá semáriga najtepume júkuru mué ne saíla,
alekeri 'we a'lá semáriga ra'ichámala ne mué olagá.
- ⁴ Amulí me'liruge ne,
'lige 'we majae ne, aliena resí ikiá.
- ⁵ Noligá jage alué cha nokame ralámuli ne'chí cha olánilia
'lige neka tabilé che ikisá nílíe nemía.
- ⁶ 'Lige neka 'we majaga, nejkúrili tani ne Onorúgame,
'lige Onorúgameka akéturu alé 'pa rewagachi asagá,
Onorúgame najkálachi sébaturu alué ne ra'ichálila.
- ⁷ 'Lige Onorúgameka 'we ayole alieti etega
alanokachi alué ralámuli ne,
a'liko 'we a'wágame noké ye gawí jena wijchimoba
- ⁸ Onorúgame ajkabólachika molí ma'chínaturu,
'lige chu'álachika na'í 'we rajtágame ma'chínaturu,
'lige sawí rajame buiníturu Onorúgame chu'álachika,
- ⁹ 'Lige alé 'pa rewagachi i'púriga ilíbaturu
'lige alékana ma'china Onorúgame
'lige jékana re'kina

- 'lige alé pachárale ronólachi chujkugé nolí
'we ru'nágame chókame.
- 10 'Lige aséturu Onorúgame bilé ajágame ma'ségame
kerubina rewégame
'lige i'niga enáturu pákana ekáchika.
- 11 'Lige alé Onorúgame ajtígichi,
noligá ujcháturu alué chókame nolí wa'lú ba'wí na'lógame
alé asimea chíboka.
Alué chókame nolika napuyeri 'ta galí, alieri gayénaturu.
- 12 'We semáriga ra'ósiga iligéturu alé
napu'lige alé ajtígichi Onorúgame
'lige alé chókame nolíchika buiníturu rejsisi 'lige sawí rajame.
- 13 Onorúgameka a'wágame ra'néturu alé 'pa rewagachi
'lige e'wele ra'icháchineturu alé 'pa rewagáchika,
'lige resisi rujsúturu abiena sawí rajame rusúturu.
- 14 Onorúgame ra'nele napurigá na'í
napurigá u'kí ne'wime alarigá 'sié,
a'liko alué ralámuli cha nokame 'ma ra'lá mo'íbaturu majaga.
- 15 A'lige alué wa'lú ba'wí 'ma ra'lá kiba wakigá iliba
alé napu chíbale alué a'wágame eká napu Onorúgame buchele.
Ma'chí asiba alué we'é ale re'lé ba'wírale ajtígame.
Alarigá ikí napu'lige Onorúgame ne'óchachi
alué cha nokame ralámuli olagá.
- 16 Onorúgame owáturu sekala alé 'pákana rewagáchika asagá,
'lige bo'né sekálate ma'chí páture ne'chí alé wa'lú ba'wichí.
- 17 Tabilé eláturu napurigá me'limela ne'chí
alué 'we jobátigame ralámuli,
alué napu tabilé galegá eteme ke ne'chí,
alué ralámuli abé a'wágame ke nakoga me'tagá ne'chí.
- 18 Neka 'ma 'we resí níliga eyéneturu
'we resí olachi ne'chí alué ralámuli cha nokame.
Onorúgameka yati 'la gu'írituru ne'chí.
- 19 Mué Onorúgame ma'chí pasáturu ne'chí alé resítichi
napugiti mueka 'we na'temame ne'chí.
- 20 Onorúgame alarigá gu'írituru ne'chí
napugiti neka 'we a'lá sébali olame kame napurigá najkí mué.
- 21 Neka 'we 'la sébali e'wame ju napu aní mué nila ra'íchali,
tabilé siné a'rigá.
- 22 Neka 'we 'la sébali olame ju napurigá nulá mué,
tabilé siné we'kávame ju ne alué nulalí.

- 23 Onorúgame 'we a'lá machí 'we a'lá sébali olame ko ne,
'lige tabilé cha'sika oyame ko ne.
- 24 Alekeri Onorúgame 'we 'la na'temaka gu'iri ne'chí
napugiti tabilé cha 'síkame kame ne.
- 25 Mué Wa'lula Onorúgame,
mueka 'la na'temame ju alué mué oyérame,
mueka 'we na'temame ju alué tabilé cha nokame ralámuli.
- 26 'Lige 'we a'lá gu'iri mué alué tabilé 'yégame ralámuli.
Alué 'we cha nokame ralámuli, 'we resí olame ju mué.
- 27 Mueka 'we a'lá gu'irame ju alué ralámuli tabilé gunarume
nobi alué ralámuli gunarume 'we resí olame ju mué.
- 28 Mué Onorúgame nejímala 'we a'lá bi'wígame bowé.
Mué Onorúgame 'yámala ne'chí 'we a'lá bi'wígame bowé
napurigá ne tabilé resítiri bowé najátoga ilíromala.
- 29 Mué 'símala nejkuria napurigá umérimala ne alué ne saíla,
'lige aminami 'la gu'írimala ne'chí
napurigá 'la simírimala ne alué wa'lú tególichí amoba
alé napu mochí ne saíla nejkomia alué ne saíla 'yuga.
- 30 Napu Onorúgame 'sime ju, 'we a'lá ju.
Napu'lige bilé tábiri sébili olámirisá 'la sébili olame ju.
Onorúgame 'we a'lá gu'irime ju suwábaga alué ralámuli
napu tánime ju nejkúrili.
- 31 ¿Chieri uché bilé ju Onorúgame?
Tabilé 'wesi ité uché bilé.
Pe muecho ju Onorúgame,
pe muecho 'sime ju ramué gu'iria.
- 32 Onorúgame 'sime ju a'walí 'yaa ne'chí,
alué 'sime ju ne'chí gu'iria
napurigá ne tabilé che 'sika einámala.
'lige 'we a'lá semáriga repume ju ne'chí ne panápuri eyénachi.
- 33 Mué Onorúgame 'we sapume newame ju ne ronola,
'we sapume napurigá chomalí.
Onorúgameka 'we a'lá repume ju ne'chí
rekó jami chárikáchi eyénachi ne.
- 34 Onorúgame ju 'we a'wágame sekégame newame ne'chí
'lige 'la benégame newá ne'chí
napurigá 'la o'wé pame nímala ne alué iwá.

- 35 Mué Onorúgame, mueka 'we 'la repume ju ne'chí,
bilé sairúgame ne'chí me'linálichí.
Mueka wajtoná sekálate cha'pigá gu'írame ju ne'chí.
'lige alekeri neka 'la neyúrame ju.
- 36 Mueka a'lá bi'wígame bowé 'ya ne'chí
napurigá ne tajché ikigá einámala.
- 37 Neka najatu alué ne saíla
'lige tabilé ku ro'iníturu ne napusí 'ma me'lisá alué ne saíla.
- 38 Neka 'ma suwábaga me'áturu sairúgame
'lige a'bemi ronichimi bi'tiba suwigá alué ralámuli ne saíla.
- 39 Mueka 'yáturu ne'chí wa'lú a'walí
napurigá ne nejkómala,
'lige mué 'sile nejkúrili 'ya ne'chí napurigá ne neyúrimala.
- 40 Mué 'sile nejkuria napurigá ne 'la umérimala alué sairúgame
'lige neka me'á alué ralámuli ne'chí gichime.
- 41 Alué ne saílaka e'wele sinaka taa nejkúrili
nobi tabiléchigo 'wesi gu'írale ko alué cha nokame ralámuli.
Abiena 'we tánile nejkúrili Onorúgame,
Onorúgameka tabiléchigo gu'írale ko.
- 42 'Lige mué Onorúgameka 'we a'lá gu'írame ju ne'chí.
'Lige neka 'ma umérituru suwábaga alué ne saíla,
'lige neka re'kéturu,
napuyeri we'é alieri newáturu ne alué ralámuli.

- 43 Mueka ma'chí pasá ne'chí
 napu'lige ajtígichi ne
 alé we'ká ralámuli mochígichi 'we najkome.
 Mueka ajcháturu ne'chí
 napurigá nulame níkala ne we'kaná riógichi gawichí.
 'Lige ralámuli napu tabilé machime ke ne'chí
 'la sébili e'wáturu napu ne nuléligé.
- 44 Alué ralámuli tabilé machime ne'chí,
 'lige akisá ne nulachi,
 'lige yati e'wáturu alué ralámuli,
- 45 'lige 'áwalaga buyáturu alé napu mochile chíbika.
- 46 'We a'lá semáriga nejkuri mué Onorúgame.
 Abichilubi 'la semáriga nejkúrisa 'la kékuru Onorúgame
 napu ne'chí repume ju.
- 47 Onorúgameka 'we resí olá alué ralámuli ne saíla,
 cha nokame kame alué ralámuli.
 Onorúgame nejkuri
 napurigá ne re'lé 'lúmala alué ralámuli cha nokame.
- 48 Onorúgame ju napu gu'írame ju ne'chí
 napu'lige ne resí oliachi sairúgamete.
 Onorúgame ju ne'chí gu'írame
 napurigá tajché olawa ne.
 Mueka 'we a'lá na'tepuwa alué cha nokame ralámuli
 napurigá tabilé che olámala ne'chí.
- 49 Alekeri neka wíkarámala jipe alué mué nila wíká
 alé iligá napu mochí alué ralámuli
 tabilé oyérame mué Onorúgame.
 'Lige neka 'we a'lá ra'ichámala 'we a'lá ko mué Onorúgame
 'lige wíkarámala ne mué nila wíká.¹
- 50 Mué Onorúgame, mueka 'la semáriga gu'írame ju
 alué napu ajchale mué wa'lula nulame,
 gu'írame ju mué napurigá neyúrimala nejkoga,
 alué napu wanápale mué, alué napu ju Rabí rewégame,
 'lige abiena alué Rabí rijimala nujubami o'chérigame.
 Mueka 'la nabí galémala alué nujubami o'chérigame.

¹ 18:49 E'nesi Romanos 15:9.

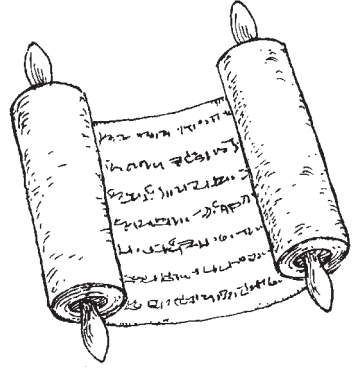
Salmo 19

Jena ruwimela Onorúgame we'ká i'karúgame newáligo

*(Rabí osale ye ra'íchali 'we 'ya. 'Yale alué wa'lula
we'ká ralámuli wikarame rabisime nuleme.)*

- 1 Alé 'pa rewagachi 'we a'lá ma'chígame néré
Onorúgame 'we a'wágame ko.
Alé rewagachi 'la ma'chígime néré
'we 'la sébili newáligo Onorúgame
suwábaga tábiri napu ju so'pilí, mechá, rayénali, eká, nolí.
- 2 Nabí rawé eteme ju ralámuli alé rewagachi
chiena 'la ko Onorúgame.
Nabí rukó 'we 'la néré 'we a'lá a'walí nígame ko Onorúgame.
- 3 Rekó tabilé akiae Onorúgame ra'íchachi,
'lige rekó tabilé 'wesi ra'íchili akiae,
- 4 abiénachigo 'la ma'chígame néréko Onorúgame a'walila
bochígimi neruga.
Alué nejkúrili we'lesi sébame ju alé bochígimi gawichí
napusí sébame ju rayénali ra'osálila.
- Onorúgameka newale rewagá rayénali galila neraga,
- 5 'lige rayénali ma'chínime ju 'we ra'sálagá
napurigá bilé rió kulipi newíkame neraga
'lige abiena napurigá bilé rió iwégame 'mame ra'sálagá rowesia.
- 6 Alué rayénali panika ma'chínasa bel'á bellí
'lige alíika 'tumi bokuime ju,
'lige bochígimi gawichí sébame ju rajtalí ra'ósili.
- 7 Alué napu nulá Onorúgame 'we a'lá semati ju.
'We a'lá 'nátali 'yame ju ralámuli,
'lige aminami 'la rejchirúgame newame ju ejtemali.
- 8 Alué napu nulá Onorúgame 'we 'la bi'ígime rejcholi ju
'lige ralámuli 'la oyérasa alué nulalí Onorúgame nila
'we ra'sálagá ejperégame ju,
'lige 'we 'la nátali nejime ju Onorúgame.
- 9 'We a'lá niralia Onorúgame 'we a'lá ju.
Nabí 'la nirawa.
Rejcholi napu nulá Onorúgame senibí 'we a'lá ju.
Onorúgameka chati raweli nejime ju cha nokisuga.

10 Napu nulá Onorúgame abéchigo
 najteme ju
 me'tagá alué 'oro 'we 'la pagótigame
 na'ichí ajchagá,
 'lige 'we ajkágame ju me'tagá alué
 omoa ba'wila.

11 Napu'lige mué Onorúgame ne'chí
 nulechi,
 'lige ne 'we 'la machigá ajtime ju
 tachiri ka abé a'lá
 'lige tachiri ka tabilé a'lá.
 'Lige ne sébali olasa napu mué nulá
 'liko 'we 'la ralámuli nímala ne.

12 I'sínimi tabilé machirume ju chati 'nátaga e'yénalia.
 'La bujewa ne alué chátiri 'nátali
 napu tabilé machí ne chátiri ko alué 'nátali.

13 Mué Onorúgame bujewa ne
 alué we'ká i'karúgime chátiri 'nátali.
 Tabilé a'rewa napurigá neyúrimala alué chátiri 'nátali.
 Alarigá 'la tabilé 'nátame nímala ne alué chátiri 'nátali,
 gu'íriwa ne napurigá 'la e'wame nímala ne napu mué nulá.

14 Neka taní napurigá mué Onorúgame
 'we 'la ra'sálámala ne ra'ichálila akigá
 'lige taní ne napurigá 'we 'la ra'sálagá asimela mué Onorúgame
 'we 'la 'nátachi ne,
 napugiti mué Onorúgame kame ne'chí gu'írame.

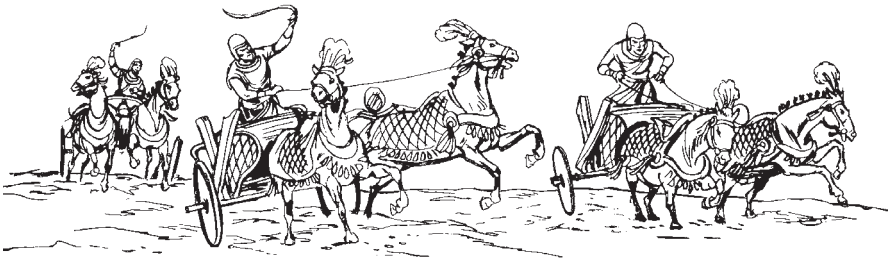
Salmo 20

*Jena ruwimela churigá tánimili ko nejkúrili Onorúgame
 alué e'wélala ralámuli*

*(Rabí osale ye ra'íchali 'we 'ya. 'Yale alué wa'lula
 we'ká ralámuli wikarame rabisime nuleme.)*

1 Ralámulika regá anime ju:
 'We a'lá kápá Onorúgame gu'írisa mué wa'lula nulame,
 mué gu'írili tánichi
 napu'lige 'we resí nílichí mué semáriga gu'írisa
 'la kepa Onorúgame ramué nuleme wa'lula

- napu'lige sairúgame nakónilichi ramué 'yuga.
Onorúgame 'we a'lá semáriga gu'írilekuru
alué rió 'we 'ya bejtégame Akobo rewégame.
'We a'lá kékuru alarigá gu'írísachigó alué wa'lula nulame.
- 2 'We a'lá kékuru Onorúgame nábolasa nejkúrili
alé Siónika anilichi gawichí asagá
napu ilí alué re'obá tabernákulo anilime.
- 3 'We a'lá kékuru Onorúgame nabí 'nátaga asísá
napu nejile we'ká go'ame alué wa'lula Rabí.
- 4 Onorúgame nejisa 'la kékuru suwábaga nóchali napu mué najkí
'lige a'lá semáriga ma'chínasa 'la kékuru
alué nóchali napu mué newánili.
- 5 Napu'lige mué neyúrasa nejkoga
'lige ramueka wa'lú yawiyame newawa
chelierra 'yágá Onorúgame.
'We a'lá sébili olasa 'la kékuru napu mué wa'lula Rabí najkí.
- 6 Jípeko 'ma 'we a'lá ma'chígame nérékuru
Onorúgame 'we a'lá gu'iria
alué napu wanápilige napurigá neyúrimala nejkoga.
'Ma 'la machipa ne Onorúgame 'we 'la akimeo
alé 'pa rewagachi asagá,
'lige 'we a'lá gu'irimio napurigá neyúrimala nejkoga.
- 7 Jaré ralámuli mayé pe alué kareta nígarika
'we 'la neyúrimio nakoga,
'lige jaréchigo mayé pe alué gawé bujkégarika
'la neyúrimio nakólichí nakoga,
'lige ramueka pe Onorúgame gite
'la neyúriwa nakoga ramué saíla 'yuga.

⁸ Alué ralámuli sairúgameka pe toroka so'mímala ronola
 'lige 'ma bi'tiá mo'ibámala
 nobi ramueka 'we 'la a'wagá e'yénawa
 rekó 'ma bi'tiá mo'ibásiga.

⁹ Mué Wa'lula Onorúgame,
 a'walí 'yawa alué wa'lula Rabí
 napurigá neyúrimala nekoga.
 'We 'la e'wiwa ramué napu'lige nejkúrili tálichí ramué.

Salmo 21

*Jena ruwimela Onorúgame wa'lú a'walí 'yáligo alué wa'lula Rabí
 napurigá 'la neyúrimala nejkoga*

*(Rabí osale ye ra'íchili 'we 'ya. Yale alué wa'lula
 we'ká ralámuli wikarame rabisime nuleme.)*

- ¹ Mué Onorúgame,
 alué wa'lula Rabí 'we ra'sálagá ajtí
 napugiti mué Onorúgame 'we 'la 'yáligime a'walí
 napurigá 'la neyúrimala nejkoga.
- ² 'La gu'íri le mué alué wa'lula 'la napurigá gu'írilime najkile.
 Tabilé siné anile mué: «Pe tabilé gu'írisiga 'la kéréko alué rió.»
- ³ 'La ra'sálagá ajtí alué wa'lula Rabí
 napugiti mué Onorúgame 'la simíligame alué wa'lula najtepamia
 'lige mo'kótale bilé korona 'órote newárigime.
- ⁴ Alué wa'lula tale napurigá mué 'yámala we'ká raweli,
 'lige mueka yati 'la elile
 napurigá bejtélamala we'ká bamí jena gawichí.
- ⁵ Alué wa'lula Rabí 'we najtékame gayénale,
 napugiti mué Onorúgame síligame gu'íria,
 alekeri ralámuli 'we a'lá niráguru.
- ⁶ Onorúgame senibí 'we galegá eté alué wa'lula Rabí
 'lige asíriga ra'sálagá ajtí
 napugiti mué Onorúgame 'la gu'ira ajtigame senibi rawé.
- ⁷ Alué wa'lula Rabí 'we a'lá bijchigi Onorúgame 'we a'lá galeo
 'lige mué Wa'lula Onorúgame rewagachi ajtígame
 tasiné a'rémala mué napurigá alué Rabí guwana wijchimela.

- 8 Alué wa'lula umérimala suwábaga alué cha nokame ralámuli,
alué ralámuli napu tabilé galegá eteme ju alué wa'lula.
- 9 'Lige bilena remígichi
wa'lú rajachi 'we rajtágichi lúmala alué Rabí alué ralámuli,
'lige 'ma rajimela alué ralámuli.
- 10 'Lige 'ma suwábaga tabilé i'tega ilibámala
alué ralámuli cha nokame, 'ma 'kúchilatiri 'yúriga.
- 11 Rekó 'we 'la 'nata mochige resí olamia alué wa'lula Rabí,
nobi tabiléchigo ganámalago resí olá alué,
- 12 napugiti Rabika 'ma mabúmimpá suwábaga bo'né saíla.
Alué bo'né nila iwate ra'némala alué bo'né saíla.
- 13 Mué Onorúgameka wa'lú a'walí nígame ju,
alekeri 'we a'lá niralia ramué mué Onorúgame,
'lige wikáriwa ramué ruká wa'lú a'walí nígame ko mué.

Salmo 22

Jena ruwimela churigá 'nátilego Rabí napu'lige ta'mé a'lá nejkúrichi Onorúgame

*(Rabí osale ye ra'íchili 'we 'ya. 'Yale alué wa'lula we'ká ralámuli
wikarame rabisime nuleme. Simélé chomalí wikala 'lige wikarame nile.)*

- 1 Mué Wa'lula Onorúgame,
¿chonigá bi'neli a'répaché mué ne'chí?
'We mejká eyena mué.
Tabilé aké mué ne e'wele ne'ochi o'koka.
Tabilé nawá mué ne nejkúrili tachi.
- 2 Mué Onorúgame,
rawemi 'lige rukomi taa ne nejkúroli
'lige mueka 'ma tabilé nejkuri,
'lige tasiné ganíliga ajtí ne.
- 3 Mueka wa'lula júkuru bi'neli neyúriga,
'lige alué ralámuli alé Israeli mochígame
'we wikárime ju mué Onorúgame.
- 4 Alué ramué rijimela 'we 'ya mochígame
'la bijhígile 'we 'la nejkúrame ko mué Onorúgame.
'Lige mueka 'we a'lá gu'írale napu'lige tachi nejkúrili.

⁵ Alué ralámuli 'we tale nejkúrili napurigá gu'írimala mué
 'lige mueka 'we a'lá gu'írile.
 Alué ralámuli 'we a'lá bijchígile mué a'lá nejkúrame ko,
 'lige mueka 'we a'lá sébale olale.

⁶ Alué ralámuli cha nokame pe nowí neraga eteme ju ne'chí.
 Aminami neka pe gawéliga etélime ju we'ká ralámulite.

⁷ Suwábaga ralámuli napu eté ne'chí
 pe ajchime ju,
 ne'chí gawéliga,
 'lige noli mo'loa jame ju mo'ola ne'chí gawelia.

⁸ 'Lige anime ju gawéliga ne'chí:
 «Aka alueka Onorúgame tánime júché iwérali,
 Onorúgame gu'írimalaké,
 pe aleké oyérame kame alué rioka,
 bo'né Onorúgame tabilé elámaleke
 napurigá me'liboa alué saílate»,
 anime ju ne'chí gawéliga.

⁹ Neka pe mué Onorúgame gite ochéralekuru,
 'lige ne eyela mutúlekuru ne'chí.

¹⁰ Ne bijí ne eyela rojpálachi ajtígichi,
 'lige mueka 'ma 'la gu'irale ne'chí.
 ne pe kulí ochérasa 'we a'lá repume ke mué Onorúgame.

¹¹ ¡Tase bi'neli a'rewa ne!
 Neka 'we majá ajtíkuru,
 a'beka e'yénigame alué ne'chí me'linálime,
 'lige ta'wesi i'tékuru napurigá nejkúrimala.

¹² Alué ne'chí me'linálime ralámuli
 'ma nologá mochí jena ne ajtígichi.
 Alué ralámuli napurigá o'toló jobátigame alarigá ju,
 alué o'toló alé Basani rewégichi uchúkame 'we jobátigame.

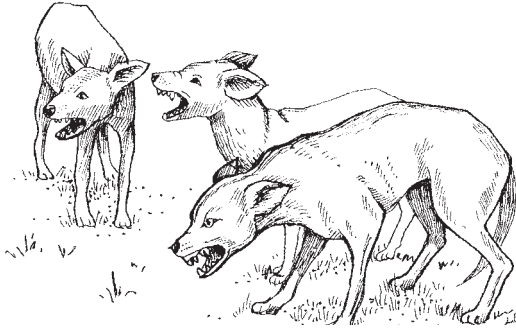
¹³ Alué ralámuli napurigá mawiyá e'lowíkame alieri ju.
 e'wele renaka uchume ju ne'chí go'nalia.

¹⁴ Neka 'we resí nilia ajtíkuru majá alué ralámuli.
 'Lige neka pe napurigá sujírígime neraga ajtí,
 alekeri tabilé cherigá gainámala ne nemía.

¹⁵ Neka 'ma wakiba chu'ala majaga
 napurigá wejcholí wajkígime alieri chu'ega ajtí ne,
 'lige ne inalá 'ma na'chuka chujkú.

Mué Onorúgame tabilé gu'iri ne'chí,
pe alemi wijchimi a'rele pátiga ne'chí
napurigá mukúgame neraga.

- 16 Alué ne saíla ralámuli napurigá o'kochí jobátigame alieri ju,
noligá ujchú alé ne ilígichi,
napurigá o'kochí go'nálime 'ma i'kí ne sekala 'lige ne ronola,
alieri ju alué ralámuli.

- 17 Asíriga gawiga ajtí ne,
'ma ma'chí bití ne o'chila,
aka 'la gayénago ne bo'né o'chila tetia.
'Lige alué ne saíla 'we e'negá jawí o'weka gawelia ne'chí.

- 18 'Ma nachútale ne o'páchala,
'lige bilé re'gí re'ele ne o'páchala méniliga^m

- 19 Mué Wa'lula Onorúgame, tase bi'neli a'rewa ne,
mué ju ne'chí gu'írame,
'yatí nawawa ne'chí gu'íriwa.

- 20 Tabilé a'rewa mué Onorúgame
napurigá me'liboa ne alué ralámulite.
Tabilé a'rewa napurigá ne'chí me'limela alué ralámuli,
napuyeri o'kochí jobátigame ju.

- 21 Tabilé a'rewa ne'chí me'achi alué we'ká ralámuli
napurigá mawiyá.
Alué ralámuli cha nokame
napurigá alué o'toló jobátigame nejcheme alieri ju.

- 22 Neka ruyémala suwábaga ralámuli mué Wa'lula Onorúgame
'we a'lá gu'íriligo ne'chi.
Wikarámala ne mué nila wiká alé napu napuíme ju.

^m 22:18 E'nesi San Juan 19:24.

- 23 'Emi ralámuli napu 'we 'la oyérame ju Onorúgame,
wikarawa Onorúgame nila wiká.
O'maka 'emi napu ejperégame ju Israeli anilichi,
'we 'la nirawa alué Onorúgame.
- 24 Onorúgameka tabilé gawélime ju alué 'we resí nílime ralámuli,
'lige tabilé chíbime ju
'we resí nílime nejkúrili tánichi Onorúgame,
iligá Onorúgameka 'we yati 'la nejkúrame ju 'nalina
napu'lige nejkúrili tánilia.
- 25 Napu'lige napuísa alué ralámuli Onorúgame oyérame
alé re'obachi,
ruyémala ne Onorúgame 'we a'lá semáriga nejkúrame ko,
'lige wikarama ne Onorúgame nila wiká,
'lige 'la sébili olama ne Onorúgame 'yuga,
'lige 'yámala ne bilé ajágame napurigá anié ne 'yabé.
- 26 Alué ralamuli resítiri 'we 'la bosaga go'mela go'ame,
'lige alué ralámuli napu oyérinili Onorúgame
'we a'lá ra'ichámala
chiena 'la semáriga nejkúrame ko Onorúgame.
;Senibí 'la ganíliga ejperélasa 'la kápá alué ralámuli!
- 27 Suwábaga ralámuli napu ejperé we'kanami ichúrimi gawichí,
'we 'la nélémala Onorúgame,
'lige sebámala jena cheliera 'yamia Onorúgame,
'lige abiena wikárimia
- 28 Onorúgame kame Wa'lula ramué tebume,
'lige alué bochígimi gawichí nulame ju.
- 29 Alekeri suwábaga ralámuli,
rekó 'we nígame ke o tabilé nígame ke,
suwábaga alué ralámuli suwimeli ju,
'lige alekeri 'we a'lá nirame nímili ju Onorúgame.
- 30 Alué ne rijimala i'libeko o'chérisime
'we 'la oyérimala Onorúgame
'lige ra'ichámala ruigá 'we 'la nejkúrame ko Onorúgame.
- 31 Alué ralámuli ramué rijimala i'libeko o'chérisime
'we a'lá oyérame nímala Onorúgame nila rejcholi,
ramueka beníriwili kame alué ralámuli
alué Onorúgame nila rejcholi.
Alarigá 'la machimela alué ralámuli
Onorúgame 'we a'lá sébali olame ko ramué ralámuli 'yuga.

Salmo 23

Onorúgame ne'chí repume ju

(Rabí osale ye ra'íchali 'we 'ya.)

1 Onorúgame napu senibí bejtégame ju,
napu tabilé siné mukume ju,
alueka napurigá bo'á neseme ju,
'lige ne'chí 'we a'lá neseme ju,
neka kame napurigá bilé bo'á,
'lige tabilé tábiri roká rélamala,
'la nílamala ne tabiri tábiri napu ne
resí la.

2 Onorúgameka 'la repume ju ne'chí
bilena epomi
'lige resíbame ju ne alemi,
aleka 'we a'lá semáriga gajsalega
ilígichi ju,
'lige 'we ba'égichi alemi 'la semáriga
ilígichi.

3 Onorúgame ku 'la iwérali 'yame ju ne'chí
napu'lige 'we seweka ajtígichi ne,
'lige 'la semátiri bowechi o'tome ju ne'chí,
'lige 'la a'kabámana elame ju ne'chí
napurigá ne 'we a'lá machimela
Onorúgame wa'lú a'walí nígame ko.

4 Rekó eyene ne jami 'we chóniga ilígichi
napu cha ikime ju ralámuli,
tabilé pe'tá majaga enámala ne,
napugiti mué Onorúgame 'la 'we a'lá repuka asimémpá ne'chí.
Napu'lige etea ne
o'ká eyéneo mué alué gujsí resola ajágame jobátigame me'liame,
'ma tabilé tase tábiri majame ju ne.

5 Wa'lú go'ame newale mué Onorúgame we'kaka ka go'yame
napurigá bilé piesta nerúgichi,
newale mué alué piesta alué ne saíla etériga.
Mué Onorúgame 'we a'lá ganíliga repórame ju ne'chí
napu'lige nawame ju ne go'ame go'mea alé,
'lige ne nila básochi 'we a'lá bochí ro'ame ju mué
alué 'uba ba'wila pee a'wágame newárigime.

⁶ Neka 'we a'lá machí Onorúgame 'we a'lá gu'írame ko ne'chí,
 senibí rawé 'we a'lá na'temaka eteme ju ne'chí,
 'lige ne mukusá, senibí asimela ne Onorúgame galílachi,
 alué Onorúgame napu senibí bejtégame ju.
 Alué Onorúgame tabilé siné mukume ju.

Salmo 34

***Jena ruwimela churigá nejkúrame ko Onorúgame
 napu'lige tánilichi iwérali***

*(Rabí osale ye ra'íchali 'we 'ya napu'lige Abimeleki
 júlale mayega lo'í ko alué Rabí.)*

- ¹ Neka cheliera 'yámala Onorúgame nabí rawé,
 ruigá Onorúgame 'we a'lá sébali olame ko.
- ² Neka 'we 'la ra'sálagá ruyémala alué ralámuli
 ruigá Onorúgame 'we a'lá semáriga nejkúrame ko.
 Alué ralámuli resí níluga ejperégame, akisá alué ra'íchili
 'we a'lá ganíluga naresa 'la ke alué ra'íchili rejcholi.
- ³ Jeka simasi 'emi gepuwa alué rejcholi.
 O'maka napuíka wikáriwa Onorúgame,
 Wikarawa ruigá 'la semáriga nejkúrame ko Onorúgame.
- ⁴ Neka tánituru Onorúgame napurigá ne'chí gu'írimala,
 'lige Onorúgameka yati 'la nejkúrituru.
 Alué Onorúgame nejkúrisa,
 'ma tabilé aminabi majáturu ne.
- ⁵ Alué we'ká ralámuli napu 'we a'lá e'wame ju
 napurigá najkí Onorúgame,
 'lige alué ralámuli 'we ra'sálagá mochime,
 abiena alué ralámuli tabilé chijúniga mochímala
- ⁶ Neka tabilé najtékame rió ke
 'lige ne e'wele ra'íchaga, tánituru iwérali Onorúgame,
 'lige Onorúgameka 'la akéturu 'lige yati 'la bujéturu alué seweli.
- ⁷ Alué santo ánjeli Onorúgame gompaniérola a'beme ilfrome ju
 'lige buinámala resí nília mochígichi
 alué ralámuli 'la nirame Onorúgame.
- ⁸ 'La 'nátaga mochiwa chiena 'la nejkúrame ko Onorúgame,
 alué ralámuli Onorúgame oyéraga ejperégame,

- alueka 'we a'lá ganíliga ejperégame ju.^o
- 9 'La néléwa Onorúgame suwábaga 'emi
napu wanápurigame niru Onorúgamete,
pecha tábiri rokárélamalagó
'la sébili oliáká alué ra'íchili rejcholi.
Onorúgameka 'la 'yámala alué tábiri
napu 'la júpá ralámuli níriga.
- 10 Alué ralámuli 'we nígame tabilé oyérame Onorúgame,
alueka abiena resí nílimala bilé rawé,
napurigá bilé mawiyá 'we serúgame
abiena e'lowime júkuru i'sínami,
'lige alué 'la Onorúgame oyérame ka
'la senibí niga mochímala i'karúginti.
- 11 Suwábaga 'emi ne'chí 'yuga benime, jeka simasi,
'we 'la ruimé ne churigá oyérilime ko Onorúgame.
- 12 'Emi ralámuli 'la ganíliga ejperénilisaká we'ká bamí,
13 tabilé chátiri ra'íchaga járowa,
aminami tase 'yega ra'íchame niwa.
- 14 Tase oyériwa alué chátiri 'nátali,
iligá 'we a'lá a'ká ralámuli niwa,
senibí 'la semáriga 'nátaga e'yénawa Onorúgame nila 'nátali.
- 15 Onorúgameka 'we a'lá repuka ajtigame
alué a'ká ralámuli tase inílime
'lige 'we a'lá gepume ju napu'lige tachi iwérali,
- 16 nobi Onorúgameka 'wéchigo ayoga ajtíko
alué inílime ralámuli 'yuga.^p
- 17 Onorúgameka yati 'la e'wime ju
nejkúrili tachi alué tabilé cha nokame ralámuli,
'lige bujeme ju seweli 'lige 'yame ju iwérali.
- 18 I'sínimi alué ralámuli Onorúgame oyérame
'we seweka ejperégachi.
'Ma mayeme ju tabilé siné nejkúrimio Onorúgame,
Onorúgameka abiena a'lá gu'írame ju alué ralámuli.
- 19 Bilé ralámuli 'we a'lá oyérame Onorúgame
'we resí ikime ju,
nobi Onorúgameka 'we a'lá gu'írame ju 'we resí ikichi.

- 20 Tabilé 'wesi o'chila gajponáwili ju
napugiti Onorúgameka 'we a'lá tebume kame.^a
- 21 Alué 'we inílame ralámuli
pe alué a'boi chojkila gite 'we resí ikimela,
'lige alué ralámuli 'we gichiga e'yéname ralámuli,
alueka pe a'bopi 'yame ju resiti raweli.
- 22 Onorúgameka 'we a'lá gu'frame ju
alué ralámuli napu aleké oyérame ju,
tabilé resiti raweli 'yáwili ju
alué 'la bijchígime Onorúgame nila rejcholi.

Salmo 37

***Jena ruwimela Onorúgame 'we a'lá repume ko ralámuli tabilé cha
nokame napurigá tabilé che olawa alué cha nokame ralámulite***

(Alué Rabí osale ye ra'íchali 'we 'ya.)

- 1 Tase pe 'nátacho asiboa
napu nokame ju alué ralámuli cha nokame,
'lige tase korua asiboa we'ká tábiri
napu nígame ju alué cha nokame.
- 2 Alué ralámuli cha nokame
tabilé we'ká rawé mochímala jena wijchimoba,
pe napurigá gajsalá alarigá ju,
pe 'ma wakíbame ju alué gajsalá.
- 3 Iligá 'we a'lá nirawa Onorúgame,
'lige tase cha 'sika einawa.
'We a'lá kilí bejtélawa jena wijchimoba
'lige 'we a'lá bijchígiwa Onorúgame nila rejcholi.
- 4 'We 'la semáriga galewa Onorúgame,
'lige Onorúgame 'we 'la sébili nejmála
suwábaga tábiri napu mué najkí.
- 5 'We 'la bijchígiwa Onorúgame 'we a'lá nejkúrame ko
suwábaga tábiri napu mué nocha,
'lige Onorúgameka 'we a'lá nejkúrimala.

¶ 34:20 E'nesi Juan 19:36.

- 6 'Lige suwábaga ralámuli etémala mué 'we a'lá nochio.
A'líko napurígá bilé ra'ósali alarigá nímala alué nóchili.
- 7 'La kili asiboa buigá nejkúrili napu Onorúgame nejime ju.
Tase we'ká 'nátaga asiboa etega alué cha nokame ralámuli
'we ganíliga mochigo.
- 8 'Ma a'rewa ayoa.
Aminabi ayoga einásaká mué, abéchigo enáriga nímala.
- 9 Onorúgame 'ma suwábaga julámala ju jena gawichí mochígichi
alué inílame ralámuli,
'lige alué napu oyérame ju Onorúgame,
alueka 'la narémala alué gawí a'rérigame.
- 10 'Ma pe'wemi tabilé mochímala alué inílame ralámuli.
Rekó 'emi ralámuli 'we 'yae alué ralámuli,
tabilé rewimela 'emi alué ralámuli.
- 11 Alué ralámuli tabilé gunarume
napu 'la bijchígime ju Onorúgame 'la nejkúrame ko,
alueka 'we a'lá narémala Onorúgame nila a'walila
'lige 'we a'lá ganíliga ejperélamala alué ralámuli.
- 12 Alué cha nokame ralámulika ra'icha mochime ju
pe cha olánilia alué ralámuli Onorúgame oyérame,
aminami gológame e'negá mochime ju,
aminami mo'ló mochime ju alué ralámuli gawéliga.
- 13 'Lige Onorúgameka pe acheme ju alué i'nílame ralámuli,
Onorúgameka 'we 'la ma'chigá ajtigame 'ma a'mulipi ko rawé
napu resí ikimeli ju alué inílame ralámuli.
- 14 Alué i'nílame ralámuli ma'chí pame ju alué siparina
'lige alué iwá alué Onorúgame oyérame ralámuli me'limea.
- 15 Pe Onorúgame gite sulálachi elábamala alué siparina.
'Lige alué iwá pe 'ma gajpoa mo'ibámala Onorúgame gite.
- 16 Alué ríó rekó tabilé we'ká tábiri nígame ke
pe Onorúgame 'we a'lá oyérame nísaká,
a'líko abé najteme ju Onorúgame níriga
me'tagá alué we'ká cha nokame ralámuli
we'ká e'karúgame nígame.

17 'We resí oláwili ju Onorúgamete alué 'we i'nílame ralámuli,
nobi Onorúgameka 'we a'lá gu'írimalagó
alué tabilé cha nokame ralámuli.

18 Onorúgameka 'we 'la repume ju
alué ralámuli tabilé siné se'winá nokame,
'lige senibi rawé 'la semati raweli 'yáwili alué ralámuli.

19 Napu'lige tabilé i'tégichi go'ame,
tabilé chijúniga ejtebímala alué ralámuli tabilé cha nokame
napugiti 'we 'la nílímempá go'ame alemi napu tabilé i'té go'ame.

20 Alué ralámuli tabilé Onorúgame oyérame
napurigá molí alarigá tané ikimela alué ralámuli,
napurigá alué sewá jami nerúgame pe yati wajkíbame ju,
alarigá ikimela alué ralámuli 'we i'nílame.

21 Alué i'nílame ralámulika bilé tábiri tasa,
tabilé ku gu'línáme ju,
'lige alué tabilé cha nokame ralámulika 'la ganíliga taneme ju.

22 Alué ralámuli napu 'we 'la galilime ju Onorúgamete,
alueka 'la niga ejtebímala a'walí Onorúgame nila,

'lige alué ralámuli napu tabilé galilime ju Onorúgamete,
alueka tabilé ganíliga ejperélamala.

23 Alué ralámuli napu bo'né Onorúgame 'we a'lá galé,
alueka 'we a'lá gu'írame ju
napurigá tabilé chátiri 'nátali na'taga einámala.

24 Rekó alué ralámuli ku guwana 'nátachi
Onorúgameka gu'íramala
napurigá tabilé aminabi chátiri na'támala.

25 Neka 'ma we'ká bamí ajtíkuru jena wijchimoba,
'lige 'ma o'chérame júkuru ne jípeko,
'lige neka etiáguru Onorúgame 'we a'lá gu'írame ko
alué ralámuli napu tabilé cha nokame ju.
'Lige alué ralámuli 'kúchila
tasiné etiá ne go'ame taga e'yénachi alemi we'ká riógichi.

26 Alué ralámuli 'we na'temame ju uché jaré ralámuli
'lige 'la ganíliga taneme ju enomí,
'lige 'kúchilachigó 'we a'lá gu'írame ju uché jaré ralámuli.

27 Tase oyérawa alué chátiri 'nátali,
iligá 'we a'lá rió niwa senibí.
'We a'lá na'tásaká mué
'liko 'we a'lá ganíliga bejtélamala mué senibí rawé.

28 Onorúgameka 'we galeme ju alué ralámuli 'we a'lá 'nátame,
'lige tabilé siné 'oni a'reme ju
alué napu tabilé guwana rusume ju Onorúgame oyeria.
'Lige 'ma me'ame ju alué 'we inílame ralámuli,
tabilé a'reme ju
napurigá aminabi o'chéramala alué cha nokame ralámuli.

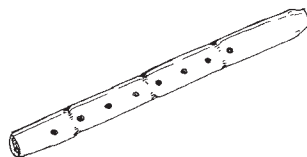
29 Alué ralámuli tabilé cha nokámeka
senibí 'la ganíliga ejerélamala.

30 Alué rió 'we a'lá 'nátame ka,
alueka 'we 'la 'nátaga ra'íchame ju.
Alueka 'la machime ju chieri ra'íchali tabilé 'la ko
'lige chieri ra'íchali 'we a'lá ko.

31 'Lige senibí 'nátaga eyéname ju napu nulá Onorúgame
'lige 'we a'lá sébili olame ju.

32 Alué inílame ralámulika chíboka ujchume ju
alué tabilé cha nokame ralámuli me'lináliga cha'pisá.

- 33 Nobi Onorúgameka tabilé a'reme ju
napurigá alue cha nokame ralámuli resí olámala
alué ralámuli tabilé cha nokame,
'lige nejsaga alé wa'lúlachi alué ralámuli tabilé cha nokame.
Onorúgameka 'we a'lá gu'írame ju, tabilé 'oni a'rigá.
- 34 Mué 'we 'la bijchigia asiboa 'la nejkúrame ko Onorúgame
'lige 'we 'la sébili olawa napu najkí Onorúgame,
'la sébili olásaká mué
a'liko 'la 'yawa mué Onorúgamete semati raweli.
'Lige 'we 'la etémala mué
napu'lige 'mimi mejká julálachi alué inílame ralámuli.
- 35 Neka bilé rió machí 'we nígame i'karúgame tábiri
'lige 'we cha'sime rió kéturu alué,
'lige bi'neli nuleme ke we'ká ralámuli.
- 36 Pe a'kinánaka 'ma we'kale alué rió,
tabilé asé rewíliro rekó 'yalie.
- 37 'We a'lá 'nátaga asiboa
churigá nóchame ka alué ralámuli Onorúgame oyérame.
Alueka 'la kilí ralámuli júkuru, tase cha nokame.
Alué ralámulika 'la ganíliga ejperélamala senibí.
- 38 Alué 'we inílame ralámulika 'ma me'liboli ju.
Alésíko 'ma tabilé i'télamala alué ralámuli.
Aminabi tabilé i'télamala alué 'kúchila.
- 39 Onorúgame buyáname ju
alué tabilé cha nokame ralámuli resí nilia mochígichi
'lige 'we a'lá gu'írame ju.
- 40 Onorúgameka gu'írame ju alué tabilé cha nokame ralámuli
napurigá 'la buyásimala resí nilia mochígichi.
'Lige Onorúgame 'we a'lá gu'írame ju
napu'lige alué ralámuli nejkúrili tachi.

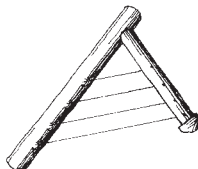
Salmo 40

***Jena ruwimela churigá 'yalime ko cheliera Onorúgame
'lige tánilime nejkúrili***

*(Rabí osale ye ra'íchali 'we 'ya. 'Yale alué wa'lula
we'ká ralámuli wikarame rabisime nuleme.)*

- 1 Neka 'la kilí ajtigéturu buigá
Onorúgame nawamio nejkúrimia,
'lige Onorúgameka 'la akele ne nejkúrili tachi.
- 2 'Lige ne 'we resí nília ajtígichi,
amulí mukuchi ne,
Onorúgameka gu'írituru ne'chí,
'lige a'walí nejíturu Onorúgame
napurigá tabilé che ikimela ne.
- 3 'Lige Onorúgame nejíturu bilé wiká nuebo.
Alué wiká ruwí 'we 'la nejkúrame ko Onorúgame.
'Lige we'ká ralámuli alué wiká akisá,
'we na'támala napu aní alué wiká
'lige alésíko chojkiámala oyeria Onorúgame nila rejcholi.
- 4 Ganíliga asisá 'la kápá alué rió napu 'la oyérame ju Onorúgame,
'we a'lá machigá asisá
'la kékuru Onorúgame 'we a'lá nejkúrame ko,
alué rió Onorúgame oyérame tase 'yuga einámala
alué ralámuli napu iwérali tánime ju pe mono newárigame
napu tabilé Riosi ju.
- 5 Mué Wa'lula Onorúgame,
'we wa'lú nejkúrame ju.
Mueka we'ká ralámuli gu'írale,
'ma tase machisá ju cha we'sá nejkúrilime mué.
Neka pecha siné suwábamalagó ruyá alué nóchili
napu mué newame ju.
- 6 Mueka tabilé tame ju bilé ajágame mué kógilime
napurigá mué e'kámala ramué,
iligá mueka najkí 'we a'lá e'walime napu mué nulá.
- 7 Neka alekeri regá ané mué,
jena ajtí ne, alarigá beniri ne'chí Moisesi nila nulalí.

- 8 Neka 'we a'lá ganílime ju 'la sébili olagá napu mué najkí
'lige neka senibí 'nátaga oyame ju napu mué nulá.
- 9 Neka 'we a'lá ma'chígame ruyéturu we'ká ralámuli
mué 'we a'lá gu'írame ko.
'Lige mué 'we a'lá machí tabilé siné a'remio ne ruyea ralámuli.
- 10 Neka abisibi ruyeme ju ralámuli napu machí ne,
neka suwábaga ruwime ju 'we a'lá semáriga nejkúrame ko mué,
'lige abiena ruyeme ju ne alué ralámuli
mué 'we galeo suwábaga ramué.
- 11 Mué Onorúgame senibí na'temápua ne'chí,
Senibí 'we a'lá galesa a'lá kápá mué ne'chí.
'Lige aminami abichilubi nejkúrisa 'la kápá mué.
- 12 Neka asíriga we'sá resí ikí,
'ma tabilé machí ne che ikisá ka resí ikiá ne,
pe bo'né resí 'sika eyéname nisa 'yabé
'ma tabilé che ikisá nile ne.
'We maja ne pe chibi 'sika eyéname nisa ne yabé.
- 13 Mué Onorúgame, yati nawawa ne'chí gu'írimia,
'ma bujewa ne alué resítiri raweli.
- 14 'Ma lo'í newawa alué ralámuli cha nokame
napurigá tabilé gainámala cha olá ne'chí
napurigá chijúniga ejtebímala
suwábaga alué napu ne'chí me'linali.
- 15 Chijúnaga a'rewa alué ralámuli ne'chí gawélime.
- 16 'We ra'sálagá ejtebisa 'la kápá suwábaga alué mué oyérame,
'lige suwábaga alué napu mué gu'írale regá anisá 'la kápá:
«¡'We 'la semáriga nejkúrame ju Wa'lula Onorúgame!»
- 17 Ne'chí 'we 'la gu'íriwa mué Onorúgame,
neka 'we seweka ajtigame 'lige 'we resítiri kame ne.
Pe muecho 'we 'la gu'írame ju nechí
'lige 'we 'la a'kabámana elame napurigá tabilé resí ikimela ne.
¡Tase we'lisi buigá, yati nawawa ne'chí gu'íriwa!

Salmo 46

*Jena ruwimela Onorúgame wa'lú a'walí nígame ko
(Alué Kora 'kúchila osale ye ra'fchali napurigá wikarámala alué i'wé.)*

- ¹ Onorúgame ka wa'lú a'walí nígame ju,
senibí 'we a'lá e'negá ajtime ju nejkúrimia.
Onorúgameka senibí nejkúrame ju
napu'lige resí ikiachi ramué.
- ² Alekerí tabilé majawa ramué rekó 'ma nokachi gawí,
'lige rekó gawí 'ma bokuichi ba'wichí,
- ³ 'lige rekó iwégame ronowega ilírochi ba'wí
'we a'wágame nokogá
'lige 'ma nokeme júkuru gawí
ramueka tabilé majawa rekó ala'sichi.

- 4 'We semati bakó bo'í
 alé napu mochí ralámuli Onorúgame oyérame
 napu ilí Onorúgame galila,
 'lige alué bakoka napurigá Onorúgame nila a'walí alarigá ju,
 alekeri 'we ganíliga ejperégame ju ralámuli
 a'bemi bakochi riógame.
- 5 Onorúgameka alé nasipa we'ká riógichi ajtí
 'lige tabilé che ikimela alué ralámuli.
 Onorúgameka be'á nawámala alemi alué ralámuli gu'írimia.
- 6 'Lige Onorúgame ra'íchachi,
 alué we'ká ralámuli tabilé Onorúgame oyérame 'we majámala,
 'lige gawí 'ma nokame ju alé napu mochí alué e'wélala nulá,
 cha a'wágame ra'íchame kame Onorúgame.
- 7 ¡Onorúgame bochígimi gawichí nulame
 jena ajtí ramué 'yuga!
 ¡Alué ju ramué nuleme!
 Onorúgame napu Akobo oyérame nile,
 alué ju ramué gu'írame.
- 8 Jeka simasi 'emi suwábaga ralámuli Onorúgame oyérame
 machiboa alachilú a'walí nígame ko Onorúgame.
- 9 Onorúgame 'ma elábale alué nakó bochígimi gawichí.
 'Ma gapónale alué iwá 'lige alué selá,
 abiena 'ma e'kósele alué kareta
 napu asigá simíbame nile alué ralámuli nakomia.
- 10 'Lige anile Onorúgame: «'La kilí mochiwa, tase nakoga.
 'La machigá mochiwa 'emi ralámuli
 suwábaga jena gawichí ejperégame
 ne Onorúgame wa'lú a'walí nígame ko.»
- 11 ¡Ramué 'yuga ajtí Onorúgame bochígimi gawichí nulame!
 ¡Alué tánilime júkuru ramué iwérali,
 alué Onorúgame napu Akobo oyérame nile!

Salmo 51

Jena ruwimela alué Rabí e'kali tániligo Onorúgame

Alué wa'lula Rabí 'yuga gojchile bilé mukí tabilé bo'né 'yula napu Betsabé anilime nile. 'Lige Onorúgameka machile cha'síligo alué rió, a'liko júlale bilé rió Natani rewégame napurigá ne'ochámala alué Rabí. 'Liko alué Rabí osale we'ká osilí Onorúgame e'kali tániga, 'lige 'yale wa'lula we'ká wikarame nuleme.

1 Mué Onorúgame,
'la na'temápua ne'chí neka
cha'simí 'yabé.
Mueka 'la repume ju ne'chí,
alekeri 'la na'temápua
ne'chí,
'ma bujewa ne'chí resítiri
raweli.

2 'Ma bujewa ne alué resítiri
'nátili.
Tase a'rewa napurigá ne chátiri
'nátali 'nátaga einámala.

3 'We a'lá machí ne cha'síligo ne.
Neka nabí 'nata cha'sisa.

4 Neka 'we iníliga eyéname nile mué Onorúgame etériga
napu mué tabilé galeme ju.
Mué Onorúgame,
'we a'lá sébili ruwí ne wa'lú resítiri raweli nígame ko
'lige ne alekeri tabilé che animela.^r
Neka pecha ruimélagó 'we a'lá rió ka,
alekeri wa'lú resiti raweli 'yámili júkuru mué ne'chí.

5 Neka bijchiá 'we resí 'síkame ju,
neka 'ma resítiri alawégame nílekuru
napu'lige bijí ne eyela rojpálachi asagá.

6 Mueka najkíguru napurigá ne 'we a'lá 'nátame rió nímala,
alekeri a'lá beníriwa ne'chí
napurigá ne 'we a'lá na'támala
napurigá najkí mué.

7 'We a'lá bujewa ne alué chátiri 'nátiri
a'liko 'la tabilé na'támala ne resitiri 'nátili.

^r 51:4 E'nesi Romanos 3:4.

- 8 Neka 'ma we'ká rawé 'we resí nílga ajtíkuru,
mueka nejíkuru resítiri raweli,
jípeko ku ganílili 'yáwagó ne.
- 9 Tase 'nátaga asiboa mué Onorúgame cha'síligo ne.
'Ma bujewa ne alué chátiri 'nátili.
- 10 Mué Onorúgame,
'yáwaká ne bilé 'nátili 'la bi'wígame,
ne'chí gu'íriwa ku 'we a'lá bi'wígame na'tálichí.
- 11 Tase bi'neli a'réwaka ne,
tase bujéwaka ne'chí mué nila alawá.
- 12 Ku 'yáwaka ne alué 'we a'lá 'nátili,
beníriwa ka ne napurigá 'we a'lá e'wame nímala ne,
alarigá ku 'we a'lá ganíliga asimela ne.
- 13 'Lige ne 'we a'lá ruyémala alué rejcholi mué nila
alué we'ká ralámuli cha nokame
napurigá ku a'rémala cha nokogá e'yénaga.
Alarigá 'la ku mué nila rejcholi oyéramala alué ralámuli.
- 14 Mué Wa'lula Onorúgame,
mué júkuru buyáname alé resítiri bowechi e'yéname.
'We a'lá rejcholi 'yawa ne
napurigá tabilé me'agá einama ne.
'Lige 'we a'lá rejcholi naresa ne
ruyémala ne alué ralámuli mué wa'lula 'we a'lá gateme ko
suwábaga nóchili resítiri.
- 15 Beníriwa ne alué wiká 'we najteme mué nila
'lige wikarámala mué nila wiká.
- 16 Mueka tabilé najkí napurigá 'yawa ajágame me'gá.
- 17 Mueka iligá najkí tabilé gunarume nímala ne.
Mué Onorúgameka
'we a'lá galegá eteme ju alué ralámuli
napu ku guwana 'nátame ju cha'sisa.
- 18 Mué Onorúgame
'we 'la semáriga gu'íriwa alué ralámuli Rusaleni ejperégame,
ku 'ma gatewa alué wa'lú tegoli repá ilígame
napu bo'ime nile alé Rusaleni suweke we'ká riógichi.
- 19 'Lige ramué tabilé chátiri 'nátame nírigichi,
'liko mué Onorúgame 'we a'lá ganíliga narémala
alué go'ame mué nejíligame
'lige aminami alué roló e'kósirime alé re'obachi ra'pichí.

Salmo 73

*Jena ruwimela tabilé chelegá e'télime ko alué ralámuli rekó 'we nígame
ke we'ká i'karúgame napu tabilé oyérame ju Onorúgame*

(Asapi osale ye ra'íchili 'we 'ya.)

- 1 Onorúgameka asíriga 'la na'temame ju
alué ralámuli Israeli ejperégame
'lige suwábaga alué ralámuli napu tabilé cha nokame ju.
- 2 Neka 'ma amulí a'rékuru alué 'we a'lá rejcholi,
pe'tá rokáreke'é ne a'remia.
- 3 'Lige neka 'we najkuélime ke e'tega
alué ralámuli 'we gunarume 'lige cha nokame
napu aminacho we'ká i'karúgame niga mochígichi.
- 4 Alué ralámulika 'la ganíliga ejperégame ju tabilé nayuka,
'la suwábaga tábiri nígame kame.
Aminami tabilé we'ká 'nátaga ejperégame ju.
- 5 Alué ralámulika tase risibaka nóchame ju tase resí níliga,
tase napurigá alué ralámuli tabilé nígame.
- 6 Tabilé chijúname ju alué ralámuli,
'we rióliga e'yéname ju cha nokagá.
Tabilé cha nokame kólá a'bóika.
- 7 'We a'lá ma'chígame nérékuru banalá
'we cha nokame ko alué ralámuli,
senibí 'nata mochime ju chátiri 'nátali.
Pe alekecho 'nátaga járome ju.
- 8 Alekeri 'we gawéliga ra'íchame ju uché jaré ralámuli olagá,
chíbirigá ra'íchame ju uché jaré ralámuli olagá,
'lige iwégame riólaga ra'íchame ju,
pe chibi nokiamé ra'íchame ju
- 9 Alué ralámuli cha nokame
'we gawélime ju Onorúgame 'pa rewagachi ajtígame,
abiéna 'we chátiri ra'íchili ruyeme ju ralámuli
jena wijchimoba ejperégame.
- 10 Jaré ralámuli bijchígime ju alué ra'íchili,
'lige 'la nirame ju alué ra'íchili
napu ruwime ju alué ralámuli cha nokame.
- 11 Alué cha nokame ralámulika
tabilé machimeo mayeme ju Onorúgame cha nokogá e'yénachi.

12 Alarigá mayeme ju alué cha nokame ralámuli.
 Tase 'nátame ju Onorúgame oyérilime,
 pe nígame cho ganálime 'nátame ju alué ralámulika,
 'lige nabí rawé 'we nígame gayéname ju.

13-14 'Liko ¿tachiri me ne 'we a'lá 'nátaga?
 'Lige ¿tachiri me ne tabilé che'sika?
 Neka senibí rawé resí nili
 'lige senibí resí oliame ju ne.

15 'Lige ne alué chátiri rejcholi oyérasa
 'lige 'we chátiri ra'íchali ruyémili nílikuru ne
 alué ralámuli Onorúgame oyérame
 'liko ne pe saíla nímili nílikuru
 alué mué Onorúgame 'kúchila 'yuga.

16 Neka machinali nili ¿chonigá aliena resí ikiá ne?
 Tabiléchigo 'la machí ne alarigáriga ko.
 Tabilé machié ne alarigá ikimeo
 alué cha nokame ralámuli pe nujubapi.

17 Napusí 'ma bajkisá ne alé Onorúgame galílachi
 a'lige kulí 'la machí ne
 alarigá ikimeo alué cha nokame ralámuli.

18 Machí ne Onorúgame tabilé nóchali olamio
 suwabia alué cha nokame ralámuli.

19 'We majámala alué ralámuli machisáká alarigá ko,
 'lige pe yati niraga re'wániga suwábamala Onorúgame
 alué cha nokame ralámuli.

20 'Ma tabilé etewa ramué alué cha nokame ralámuli
 'ma suwisáká.
 Alésíko 'we a'lá ganíliga mochiwa ramué
 napurigá tasiné che ikígame niraga ejperélawa ramué,
 mué Onorúgame 'ma bujémili kame alué cha nokame ralámuli.

21 Neka 'we resí nilia ajtigéturu we'ká 'nata ajtigé ne.

22 Neka tabilé machié alieti najkió mué,
 pe napurigá bilé lo'ígame alieri kéturu ne tabilé námame.

23 Rekó ne alieri rió ke,
 senibí 'nátaga oyame ju ne napu mué nulá.
 Mué a'walila ajalí 'yame ju ne'chí.

- 24 Alué mué nila rejcholi 'we a'lá ma'chígame ruwí
churigá bejtélewa jena wijchimoba.
'Lige a'kinana o'tomela mué ne'chí 'we ganíliga alé rewagachi.
- 25 Pe muecho ju wa'lula 'pa rewagachi ajtígame ne'chí repume.
Jena wijchimóbaka tabilé 'wesi i'té napurigá ne'chí repúmala,
alekeri 'we galé ne mué ta'wesi anaga.
- 26 Neka tabilé wa'lú a'walí nígame ju,
mué Onorúgame nejkúrame ju senibí a'walí nejía.
Alekeri tabilé najkí ne uché bilé napurigá nejkúrimala.
Mué Onorúgameka 'we a'lá sébali gu'írimala ne'chí,
'lige tabilé 'wesi i'tékuru uché bilé
napurigá nejímala wa'lú a'walí,
pe mué Onorúgamecho ju.
- 27 Alué ralámuli cha nokame 'we gawélimala mué nila rejcholi,
mueka pe nujubapi 'ma suwábamala alué ralámuli.
- 28 Neka 'we ganílame ju a'bé asagá Onorúgame 'yuga.
Neka 'we a'lá bijchigi napu aní Onorúgame.
Neka suwábaga ralámuli ruyémala
napu 'sime ju mué Onorúgame.

Salmo 89

*Jena ruwimela Onorúgame ruyéligo Rabí
senibí mochimio e'wélala niraga a'kinana alué Rabí rijimala
(Ye ra'íchali osale alué Etani, Sera inolá.)*

- 1 Mué Wa'lula Onorúgame, neka senibí wikarámala,
ruigá mué 'we a'lá na'temame ko suwábaga ramué.
Senibí rawé ruyea asimé ne ralámuli
mué 'we a'lá sébili olame ko ramué 'yuga.
- 2 Ruwimela ne senibí 'la nejkúrame ko mué,
abiena 'la gu'írimio mué alué i'libeko nujubami o'chérisime.
Mué wa'lula senibí rawé 'we a'lá na'temame ju ramué ralámuli
napurigá tebume ju mué we'ká tábiri
'pami rewagachi nerúgame.
- 3 Mué Onorúgame regá anele alué Rabí napu mué wanápale:
«Neka 'we a'lá sébili olámala mué 'yuga.
- 4 Napu'lige mué mukusá e'wélala mochiame ne alué mué rijimala
alué abé i'libeko o'chérigame.
Alueka we'ká ralámuli selígame nímala»
regá anélekuru mué alué Rabí.

- 5 Mué Wa'lula Onorúgame,
 suwábaga alué santo ánjeli rewagachi mochígame
 'we a'lá ra'sálagá mochí
 'lige aníá mochí mué 'we a'lá semáriga nejkúrame ko
 'lige 'la bi'lepi 'nátali 'nátame ko mué Onorúgame.
- 6 Mué Onorúgameka wa'lú a'walí nígame ju,
 ta'wesi i'té rewagachi uché bilé alachilú a'walí nígame,
 pe muecho ju.
- 7 Alarigá júpá mué Onorúgame napu bi'neli neyúriga wa'lula ju,
 mué napu mochiga ajtí we'ká santo ánjeli alé rewagachi noligá
 napu mué ajtí.
- 8 Mué Wa'lula Onorúgame, mué napu bi'neli neyúriga,
 wa'lú a'walí nígame ju.
 Pecha 'wesi anámalago mué.
 Mueka 'we a'lá sébili olame ju napurigá anime ju mué bo'né.
- 9 Mueka 'la ge'lárima ju alué wa'lú ba'wí
 napu'lige re'pá chi'pochi,
 napu'lige eká re'pá chi'pónachi wa'lú ba'wí.
- 10 Ge'lárituru mué bo'né nila a'walílate
 alué wa'lú ba'wí 'we ená 'síchi re'pá chi'pochi,
 napurigá bilé wa'lú ajágame ba'wichí bejtégame
 'we o'parúgame,
 alué me'ame ka 'sílikuru mué.
 Alarigá olame júkuru mué
 alué we'ká sairúgame cha nokame ralámuli.
- 11 Mué Onorúgame 'sile newá
 suwábaga alué 'pa rewagachi nerúgame we'ká tábiri
 'lige ye gawí 'lige suwábaga tábiri napu nerú jena wijchimoba.
 Mué nila ju suwábaga tábiri
 napu ekí tábiri nerú jena wijchimoba.
- 12 Mué Onorúgame wa'lú gawí newale 'we semati
 'lige ralámuli eté alué re'pá jágame rabó Tabori
 'lige Ermoni rewégame rabó,
 'we ma'chígame néré Onorúgame
 'we a'wágame ko suwábaga rabó newagá.
- 13 Mué Onorúgame wa'lú a'walí nígame ju,
 alekeri pe 'nátaga yati neyúrame ju mué.
- 14 Mué Wa'lula 'we a'lá sébili olame ju
 resítiri raweli 'yame ju mué alué cha nokame ralámuli,
 'lige alué ralámuli tabilé cha nokame ka

alueka 'we a'lá raweli 'yame ju mué.
Napu echilú nóchame ju mué,
alueka 'we a'lá ma'chígame nérékuru
mué 'we a'lá na'temame ko suwábaga ralámuli.

- 15 'We ganíliga mochisa 'la kápá alué ralámuli
napu 'la sébili oyérame ju mué nila rejcholi.
16 Alué ralámulika 'we a'lá ganíliga e'yénamala senibí rawé
'we a'lá oyériga mué nila rejcholi,
17 mueka 'la repume kame alué ralámuli
'lige alué ralámulika 'we ra'sálagá mochí.
Mue 'we 'ala gu'írichi alué ralámuli,
'lige ramueka aminacho 'we a'wagá mochíria
napugiti 'we a'lá nejkúrame kame mué.
18 Mué Onorúgame 'we a'lá repume ju
alué ralámuli Israeli ejperégame.
Mué júkuru wa'lula ramué we'ká ralámuli nuleme,
mué júkuru ramué repume.
19 Mué Wa'lula ramué 'yuga ra'íchaturu,
ramué napu mué Wa'lula oyérame ju,
'lige regá anéturu mué:
«Neka 'ma ajchapa bilé rió 'la tabilé majalégame.
Wa'lú a'walí 'ya ne me'tagá uché jaré ralámuli.
20 Alué rió Rabí anilime ajchá ne wa'lula neraga.
Alué rió 'la niraga ikí ne wa'lula ajchá.
'We semá júkame aseite ro'é ne pe'tá alé mo'ólachi
napu'lige wa'lula selígame ajchá,

- 21 'lige tabilé siné bi'neli a'rema olá ne,
ne a'walílate 'we 'la repuma olá ne,
- 22 'lige tabilé siné nawímala alué saíla
aminami tabilé umérawa alué inílame ralámulite,
- 23 neka 'we resí olámala 'nalina alué inílame ralámuli
alué Rabí etériga,
aminami 'we resí olámala ne
alué napu 'we gichiga eteme ju alué Rabí.
- 24 Neka tabilé bi'neli a'rémala alué,
neka senibí 'la gu'írimala alué Rabí,
'lige wa'lú a'walí 'yama ne alué Rabí.
- 25 Wa'lula niraga ajchámala ne
napurigá nulame nímala
alé wa'lú ba'wichí suweke Meriteráneo rewégame,
'lige alé wamí wa'lú bakochi si Euprate rewégichi si
nulame nímala.
- 26 'Lige alué Rabí animela: “Mué ju ne O'nola,
mué ju Onorúgame napu oyérame ju ne
napu ne'chí a'kabámana elame ju.
Mué 'we a'lá repume ju ne'chí.”
- 27 'Lige ne Onorúgameka wa'lula niraga etémala alué Rabí
napurigá alué ne bo'né inolá niraga,
alué wa'lula neraga bajchá ochérigame towí,
'lige wa'lula niraga etémala ne bochígimi nulame
'lige 'ma 'yúriga nulémala alué e'wélala.
- 28 Senibí rawé 'la na'temama olá ne alué Rabí
'lige 'la sébili olama olá ne napurigá gu'írimiorié ne alué Rabí.
Neka tabilé 'yégamala alué rió.
- 29 'Lige alué Rabí rijimala nímala e'wélala nuleme
alué a'kinana o'chérisiame ralámuli.
Napu'lige bijí nerúgichi rayénali, so'pilí, mechá,
bilé alué nímala wa'lula nulame.
- 30 'Lige tabilé 'la sébili olásaká alué ralámuli napu ne nulá,
31 alué nulalí napu osiruga chujkú alé bilena apélichi,
32 'liko resítiri raweli 'yama ne
suwábaga alué Rabí rijimala 'we cha nokogáriká,
alué ne nila gujsite wejpsómala ne.
- 33 'Lige neka tabiléchigo a'rémalago na'temá alué Rabí.
Neka 'la sébili olámolá napurigá anié ne 'yabé.
- 34 'We 'la sébili oláma olá ne

- napurigá sébili olámirié ne alué Rabí 'yuga,
neka 'la senibí gu'irimioriéturu alué Rabí.
- 35 Neka 'we a'lá aniéturu 'we 'la sébili olamia,
'la senibí 'la gu'irimio ne alué Rabí,
alekeri 'la sébili olámili júkuru ne.
- 36 Alué Rabí rijimala napu o'chérisimala i'libékimi nujubami,
senibí e'wélala nulame nímala bijí 'la ajtígichi alué rayénali.
- 37 Senibí 'la sébili olame nímala.
Senibí 'la sébili olame nímala bijí 'la ajtígichi mechá.»
- 38 Mué Onorúgame 'wéchigo gawélitigo alué wa'lula
napu mué bo'né ajchá napurigá nulame nímala,
mueka 'ma ayóturu alué wa'lula 'yuga.
- 39 Mueka 'ma tabilé sébili oláturu alué wa'lula 'yuga,
'la senibí gu'irimioriéturu
'lige jípeko 'máchigo tabilé gu'irigo mué,
'ma wijchí pasáturu mué alué korona napu 'ya mué.
- 40 Mueka noli 'ma gajúnaturu alué wa'lú tegoli re'pá ilígame
alé we'ká riógichi suweke bo'ígame alé Rusaleni
'ma 'we cha oláturu mué alué we'ká i'karúgame 'lige galítiri.
- 41 Suwábaga ralámuli alemi mo'ime júturu
chigomia we'ká tábiri alemi nerúgame
pecha 'la tegótiga iligá jípeko,
'lige alué we'ká ralámuli a'mulipi riógame
alemi 'we gawelia mochíturu.
- 42 'Lige asíriga ra'sálagá mochíturu alué Rabí saíla
'lige 'ma neyúrituru nakoga.
- 43 Mueka 'ma wajkánaga lúturu
alué e'wele rijpigá siparina rewégame,
napurigá tabilé olame nímala,
'lige tabilé siné gu'irituru mué napurigá neyúramala nakoga.
- 44 Mueka 'ma tabilé a'wágame a'réturu alué wa'lula
'lige alué wa'lú mutela napu asame ju alué wa'lula,
'ma wijchimi páture mué emega.
- 45 'We yati o'chérame newálekuru mué alué rió,
'lige 'we chijúnalekuru alué rió.
- 46 Mué Wa'lula Onorúgame ¿Chiéniko si chíboka asimé olá mué?
¿Senibí ayoga asimé olá mué?
- 47 'We a'lá 'nátaga mué Onorúgame 'we yati simiro ye raweli.
Mueka newale ramué ralámuli
napurigá pe u'kabi bamí ejperega mochiwa ramué

- jena wijchimoba.
- 48 Pecha 'wesi bejtélamalagó senibí
tabilé siné mukugá jena wijchimoba,
pe suwábaga ralámuli suwime nímala,
mukiamé ka tabilé 'wesi rió uméramala.
- 49 Mué Wa'lula Onorúgame,
¿chonigá tabilé na'temáché mué alué Rabí
napurigá na'temámorié mué?
- 50 Mué Wa'lula Onorúgame,
'we a'lá machíguru mué we'ká ralámuli
'we ená aneo alué we'ká ralámuli mué oyérame,
'lige nolí ma ne'chítiri 'yúriga 'we resí aneme júturu
'lige neka 'we 'la machigá eyéname júturu
suwábaga alué chátiri ra'íchali.
- 51 Mué Wa'lula Onorúgame,
abiena resí aneme júturu ne'chí alué ralámuli ne saíla.
Abiena mué saíla júkuru alué ralámuli.
'We resí aneme júturu alué napu mué ajchale
napurigá wa'lula nulame nímala.
- 52 ¡Bi'neli neyúriga wa'lula júpá mué Onorúgame!
Pe ekí júpá.

Salmo 91

Jena ruwimela Wa'lula Onorúgame ko ramué tebume

- 1 Alué rió napu Onorúgame oyérame ju,
alueka 'we a'lá repúlime ju Onorúgamete.
- 2 'Lige alué rioka animela: «Mué júkuru ne'chí repume.
Mué júkuru ne'chí gu'írame ralámuli resí olánilichi ne'chí.
Mué júkuru Wa'lula Onorúgame,
alekeri neka 'we a'lá nirá mué.»
- 3 Pe Onorúgamecho júkuru 'we a'lá semáriga nóchame
'la umabámala alué sairúgame bujea,
alué chátiri 'nátali napu tabilé siné etérume ju,
abiena alué 'we a'wágame naulí,
abiena 'we a'lá najtepúmala Onorúgame.
- 4 Pe Onorúgame 'we a'lá semáriga rejpúsaká

- 'we a'lá ganíliga ejperélawa ramué,
'lige tabilé siné a'rémili júkuru repua ramué.
5 Tase majaga mochiwa ramué rukomi 'lige rawemi
alué sairúgame.
6 Tabilé che ikiboa ramué rukomi
aminami rawemi,
Onorúgame 'we a'lá repúmili kame ramué,
najtepúmili kame alué chátiri 'nátili.
7 Alemi o'inami napu ramué jaru
bilé mili ralámuli bi'tibámala suwigá
'lige alemi wajtoná makué mili ralámuli bi'tibámala 'ma suwigá,
'lige ramueka tabilé che ikiboa.
8 Ramueka etewa alakichi alué cha nokame ralámuli,
etewa ramué resí oliachi alué inílame ralámuli.
- 9 Mueka tani Onorúgame napurigá repúmala
'lige napurigá nejkúramala,
10 alekeri tabilé narépu ramué alué resítiri raweli,
aminami tabilé nawilítiri sebámala jena ramué ejperélachi.
11 Onorúgame julámala alué santo ánjeli alé 'pakana rewagáchika
alué santo ánjeli bo'né 'yuga nóchame
napurigá ramué repúmala.
12 Sekachí cha'pigá e'yénamala ramué
napurigá tabilé bi'tibawa ramué toroka.^s
13 Alemi nasípami e'yénawa ramué
napu ejperé alué mawiyá 'we jobátigame,
'lige napu ejperé alué chátiri ajágame sinowí
'lige tabilé che ikiboa ramué alemi eyénaga
napugiti Onorúgame 'we a'lá repúmili kame ramué.
- 14 'Lige Onorúgame anile:
«Tabilé a'rémala ne napurigá me'liboa alué rió
napu 'we a'lá bijchígile napu aní ne
napugiti alueka 'we a'lá oyériligame ne'chí
'lige 'we a'lá machiame ne'chí.
15 Alué rió 'we tánimala ne'chí iwérali
'lige neka 'we 'la yati e'wímala.
Neka 'we a'lá repúmala alué rió
napu'lige 'we resí nilia ajtígichi

^s 91: 12 E'nesi San Mateo 4:6.

'lige 'la iwérali 'yámala ne,
 'lige we'ká ralámuli 'we a'lá nirámala.
 16 'We a'lá semátiri raweli rekímala ne alué rió
 napurigá 'la ganíliga bejtélamala we'ká bamí,
 'we a'lá machírimala ne 'we a'lá gu'ira ajtigó ne
 'lige 'we a'lá ganíliga asimela.»

Salmo 95

Jena ruwimela 'we ra'sálagá wikárilime ko Onorúgame wikala

- 1 Jeka simasi o'maka 'lige wikáriwa Onorúgame
 alué 'we semátiri wiká 'we ra'sálagá wikarálime,
 alué ramué repume wikáriwa,
 alué napu ramué jáwame ju alé a'kabámana bowechi.
- 2 Alé sebawa napu ajtí Onorúgame
 'lige 'we a'lá wikáriwa Onorúgame 'we ra'sálagá
 wa'lú cheliera 'yagá Onorúgame.
- 3 Onorúgameka bi'neli Wa'lula kame
 me'tagá alué mono newárigame tabilé Onorúgame.
- 4 Alueka nulame ju bochígimi wijchimoba
 re'lemi we'érale abiena re'pami rabomi gawichí.
- 5 Alué wa'lú ba'wí Onorúgame nila ju bo'néchigo newáligame,

'lige bo'né newálechigo alué wa'lú we'é
napu ejperégame niru ralámuli.

6 Jeka simasi o'maka,
iwérali tániwa Onorúgame,
chojkóbaka jaga
napugiti alué 'sílgame ramué newá.

7 Aka Onorúgame júpaché ramué
nuleme
'lige ramueka alué Onorúgame
oyérame niru,
ramueka niru napurigá alué
Onorúgame bujkula bo'á.

'We a'lá gepuwa napu aní jipe Onorúgame:

8 «Tase chátiri 'nátame niwa
napurigá nokale alé mochiga Masá rewégichi
'we wakígame we'é bo'ígichi,

9 napu'lige 'we resí olánilichi
alué 'emi rijimala 'we 'ya mochígame.
'We resí olánilituru ne'chí
rekó 'we 'la machié ne 'we a'lá nóchiligo.

10 Naosa makué bamí 'we ayoga ajtigéturu ne
suwábaga alué ralámuli israelita rewégame 'yuga,
'lige regá aniéturu ne: “Napu ne nejímoláe alué gawí
napurigá alé ejperegá mochímala 'emi ralámuli.
'Lige jípeko neka tabilé lisensia nejímala
napurigá alé ejperegá mochímala 'emi,
pecha 'la e'wame ka 'emi napurigá nulá ne.”

11 Alekeri anéturu ne 'we ayoga 'ma tabilé sebamio alué ralámuli
alé napu mochímili nile ejperegá alué ralámuli.»

Salmo 103

Jena ruwimela wa'lú cheliera 'yálime ko Onorúgame

(Rabí osale ye ra'íchili 'we 'ya.)

1 'We a'lá niraga ra'ichámala ne Onorúgame 'yuga.
Neka ruwimela 'we a'lá nóchame ko Onorúgame
'lige Onorúgameka nabí 'la sébali olame ju.

- 2 Neka tabilé siné we'kawámala Onorúgame nila nóchali
'lige neka 'la machigá asimela alachilú nejkúriliga Onorúgame.
- 3 Aka Onorúgame júché
napu e'kame ju ne'chí i'karúgame chibi 'sisa ne,
alué júkuru suwábaga sa'wame naulí napu nayú ne.
- 4 'Lige Onorúgameka ne'chí gu'íruturu ne amulí me'liachi
'lige wa'lú ganílili 'yáguru ne'chí.
- 5 Onorúgame ju wa'lú iwérali nejime
napurigá ne 'we a'lá a'wágame nímala
napuyeri ke ne 'ya re'malika.
- 6 Onorúgameka resítiri raweli 'yame ju alué cha nokame ralámuli
'lige gu'írame ju alué resí oliame ralámuli.
- 7 Onorúgame 'we a'lá ruyele alué Moisesi
churigá gu'írimia alué we'ká ralámuli
'lige alué ralámulika etele 'we a'lá gu'írichi.
- 8 Onorúgameka 'we galegá eté ramué 'lige 'we semá 'sime ju.
Ramué cha nokisuga tase anaga ayome ju.
- 9 Onorúgameka tase nabí ne'óchame ju ralámuli,
'lige pe'wera ayoga asimela tase senibí.
- 10 Onorúgameka tabilé wa'lú resiti raweli nejime ju
rekó 'we cha nokame ralámuli nírige.
- 11 Onorúgameka asíriga na'temame ju suwábaga alué ralámuli
napu 'we 'la nirame ju Onorúgame.
- 12 Onorúgameka 'we mejká pale alué chátiri 'nátali ramué nila
napusí gawí suwena.
- 13 Napuyena na'temame ju bilé o'nó a'boi 'kúchila,
a'chigó aliena na'temame júchigó Onorúgame
alué ralámuli napu 'la Onorúgame oyérame ju.
- 14 Onorúgameka 'we a'lá machime ju
tachíríte newárigime nírigó ramué.
'We a'lá machí we'ete newárigime nírigó.
- 15 Ramué ralámulika napurigá gajsalá alieri niru.
Pe'wera ilisá 'ma wakime ju.
- 16 Napu'lige ekachi 'ma tané ikime ju.
- 17-18 Onorúgameka senibí 'we a'lá na'temame ju alué ralamuli
napu 'we a'lá nirame ju Onorúgame nila rejcholi.
'Lige Onorúgameka 'we a'lá repuka ajtime ju
alué we'ká ralámuli a'kinana o'chérigame
Onorúgame oyérame rijimala.

Onorúgame e'negá asimela
chieri ka alué ralámuli 'we a'lá oyérame alué a'lala rejcholi
'lige chieri ka tabilé 'la oyérame alué a'lala rejcholi.
Alué tabilé 'la oyérame alué a'lala rejcholi,
alué ralámulika resítiri raweli 'yámala.
Alué ralámuli 'we a'lá oyérame a'lala rejcholi,
alueka tabilé resítiri raweli narémala.

19 Onorúgameka 'pa rewagáchika asagá
nulame júkuru bochígimi gawichí.

20-21 'Emi sontalo santo ánjeli rewégame wa'lú a'walí nígame ju
napu Onorúgame 'yuga nóchame ju,
'we a'lá sébili olame júkuru Onorúgame 'yuga
napurigá najkí bo'né.
Wa'lú cheliera 'yawa 'emi Onorúgame.

22 ¡Emi ralámuli napu Onorúgamete newárigime ju
wa'lú cheliera 'yawa Onorúgame!
'We a'lá machirú Onorúgame
'we a'lá semáriga newáligo suwábaga tábiri
napu nerú jena gawichí
'lige 'we a'lá repume ju.
Suwábaga alieti e'tega machirú Onorúgame 'we semá 'sime ko.
¡Neka wa'lú cheliera 'yámala Onorúgame!

Salmo 110

Jena ruwimela Onorúgame wa'lú a'walí 'yáligo alué bilé rió wa'lula

(Rabí osale ye ra'íchali 'we 'ya.)

- 1 Onorúgameka regá anéturu alué napu ju ne'chí nuleme:
«Jena asibóaka wajtoná napu ne ajtí
napusí ne 'ma umeri alué mué saíla.»^t
- 2 Alé Rusaleni rewégichi ichúrimi ra'lanámala
alué nulalí napu Onorúgame nila ju.
Onorúgame 'we a'lá nejkúrimala umérilichi alué sairúgame.
- 3 Napu'lige sébachi bilé rawé nakólichí sairúgame 'yuga,
'lige we'ká napuímala alué uché jaré ralámuli
nejkúrimia nakólichí,

^t 110:1 E'nesi San Lucas 20:42-43.

'we 'wélagá sebámala alué we'ká ejtemali nakomia
napugiti Onorúgame iwérali 'yámili kame.

4 Onorúgameka 'we 'la sébili ruwile,

'we a'lá sébili olamia

'lige 'we a'lá sébili olame ju.

Regá anílekuru Onorúgame:

«Mueka wa'lula balé nímala senibí rawé

a'chigóriga napurigá alué balé Melkísare.»^u

5 Onorúgameka ajtí alé wajtoná napu mué ajtí,

napu'lige a'wágame ayosa, resi olámala alué we'ká e'wélela,

6 'lige Onorúgameka resítiri raweli 'yámala

alué we'ká ralámuli tabilé bijchígime Onorúgame nila rejcholi.

'Ma me'liboli ju alué ralámuli,

we'ká namó mochiámala me'agá

'lige 'ma rajsanámalá mo'ola me'agá.

7 Mueka alemi boichimi enagá

bajímala ba'wí gomichi ename

'lige uchéchigo ku 'la a'wálamala mué alué ba'wí bajisa.

^u 110:4 E'nesi Génesi 14:18-21.

Salmo 118

*Jena ruwimela ralámuli wa'lú cheliera
'yáligo Onorúgame 'mesa najkoga*

- 1 Wa'lú cheliera 'yawa Onorúgame,
Onorúgameka 'we a'lá nejkúrame kame,
'lige senibí na'temame kame ramué.
- 2 We'sá aniboa ye ra'íchili 'emi ralámuli israelita:
«Onorúgameka senibí na'temá asimela ramué.»
- 3 Regá aniboa suwábaga 'emi balé:
«Onorúgameka senibí na'temá asimela ramué.»
- 4 Regá aniboa suwábaga 'emi
napu 'we 'la oyérame ju Onorúgame:
«Onorúgameka senibí na'temá asimela ramué.»
- 5 Napu'lige 'we resí nilia ajtígichi ne,
neka iwérali tánime ju Onorúgame,
'lige Onorúgameka yati 'la e'wáturu iwérali tachi ne
'lige yati 'la nejkúrituru.
- 6 Onorúgameka 'we a'lá repuka ajtí ne'chí,
alekeri tabilé majá ne rekó resí olánilichi ralámuli ne'chí.
- 7 Onorúgameka 'we 'la repuka ajtí ne'chí,
alueka 'we a'lá gu'iri ne'chí,
alekeri neka tabilé siné a'rémala nejkoa
napusí 'ma umérosa alué ralámuli ne'chí gawélime.
- 8 Abé a'lá ju Onorúgame oyénilia,
pecha 'la júkó alué pe cha nokame ralámuli oyénilia.
- 9 Abé a'lá ju alué Onorúgame oyénilia,
pecha 'la júkó alué pe cha nokame ralámuli oyénilia
rekó 'we najtékame nóchili nígame ke bilé ralámuli.
- 10 Bochígimi ejperégame ralámuli nologá mochige
ne'chí resí olánilia,
'lige neka yati nemí 'lige 'ma umeri ne alué ralámuli sairúgame
napugiti Onorúgame 'we 'la semáriga nejkúriligime
napurigá ne umérimala alué ne saíla.
- 11 Nologá mochígituru napu ne ajtí,
nobi neka 'máchigo resí olátogo
napugiti Onorúgame 'we a'lá nejkúrigime
napurigá 'la umérimala ne alué ne saíla.

- 12 Namó mochígeturu alué ralámuli sairúgame ne'chí me'linalia
napurigá nokame ju rapala bilé rió einasa alé a'bemi,
nobi pe yati suwiko nokae napurigá na'ite rajágame.
'Ma uméroturu ne alué ralámuli
napugiti Onorúgame 'we a'lá nejkúrigime
napurigá 'la umérimala ne alué ne saíla.
- 13 Alué ne saíla ne'chí rajkibúrturu ne'chí me'lináliga
napurigá bo'yá kibámala ne,
nobi 'wéchigo 'la nejkúritigo Onorúgame.
- 14 Neka Onorúgame wikárime ju Onorúgame wikala
napugiti Onorúgame 'la a'walí 'yame kame ne'chí.
¡Alué ju ne'chí a'kabámana elame!
- 15 'We ma'chí aní wikarame ra'sálagá
alé Onorúgame oyérame galílachi
napugiti 'ma neyúriligame,
ma'chí aní alué regá wikarame:
«Onorúgame a'walila 'ma umérale alué inílame ralámuli.
- 16 Onorúgame a'walila 'la bijchiá 'we a'lá ju.
Onorúgame a'walila 'ma umérale alué inílame ralámuli.»
- 17 Alué ralámuli ne saíla tabilé umubámala ne'chí me'á
napugiti Onorúgame 'we a'lá gu'írimili kame ne'chí.
Neka 'we a'lá rumela 'we a'lá nejkúrigo Onorúgame.
- 18 Onorúgame 'we resítiri raweli 'yátigo ne'chí,
'lige Onorúgameka tabiléchigo a'rétigo napurigá mukumela ne.
- 19 ¡I'pusi alué 'yera, wa'lú re'obá 'yérala,
alemi bajkimela ne cheliera 'yamia Onorúgame!
- 20 Ye júkuru Onorúgame 'yóola
'lige jena 'yochi mo'imela alué ralámuli
napu 'la sébili olame ju napu nulá Onorúgame.
- 21 Neka wa'lú cheliera 'ya mué Onorúgame
mueka 'we 'la nejkúrame kame napu'lige ne tachi nejkúriili,
'lige mué kame 'la a'kabámana elame ne'chí.
- 22 Alué rejté napu gawéliga etele alué galí newame ralámuli,
alué rejté 'nalina abé a'lá nile alé chijtochi ajchilía
- 23 napugiti bo'né Onorúgame alarigá eláligime
'lige ramueka 'we ra'sálagá mochiru Onorúgame 'yuga.ʋ

ʋ 118:23 E'nesi San Mateo 21:42.

- 24 Bilé rawé nerúkuru na'tálime
Onorúgame nejkúrigo umérilichi sairúgame ralámuli
'lige alué rawé 'we ra'sálagá mochílime júkuru.
- 25 Mué Onorúgame 'we a'lá 'yáwaká ramué nejkúrili 'lige a'walí
napurigá ramué 'we a'lá neyúriwa nakoga sairúgame 'yuga.
- 26 Onorúgame uché rajpé 'yasa 'la kékuru alué a'walí
alué rió napu bo'né Onorúgame júlale.
Ramueka wa'lú cheliera 'yalía
alué wa'lula jena re'obachi mochiga.^w
- 27 Wa'lula Onorúgameka 'we a'lá semáriga nóchame ju,
semati ra'ósili nejime ju.
Yati chojkiawa alué yawiyame newá
'lige yati o'toboa rojá sawala alé mésachi tególite newárigame
napu chiliwélime ju go'ame Onorúgame.
- 28 Mué ju Onorúgame ne'chí gu'írame,
alekeri 'la wikárimala ne mué Onorúgame wa'lú cheliera i'gá.
Neka ruyémala alué ralámuli chechilú a'walí nígame ko mué.
- 29 Wikarasi Onorúgame wikala wa'lú cheliera i'gá Onorúgame,
napugiti Onorúgameka 'we a'lá nejkúrame kame,
alueka senibí 'la na'temame kame.

Salmo 119

Jena ruwimela Onorúgame nila rejcholi 'we najteme ko

Ye wiká bilé liá na oká chojkégame ju napugiti alué "alfabeto" ebreo ra'íchame bilé liá na oká osilí (letra) nígame ju. Alué bajchá osilí "alef" anilime ju, 'lige uché bilé "bet" anilime ju 'lige uché bilé "guimel" anilime ju. 'Lige a'pili chojkégame osá naó bersíkulo uneme ju. 'Lige alué bajchá chojkégame bersíkulo chojkime ju alué ra'íchalite "alef" anilime, 'lige uché bilé chojkégame bersíkulo chojkime ju alué ra'íchalite "bet" anilime.

Alef ❧

- 1 'We a'lá ganlíga mochí
suwábaga alué ralámuli napu tabilé inílame ju,
'lige napu 'la semáriga sébili olame ju napu Onorúgame nulá.

^w 118:26 E'nesi San Marcos 11:9.

- 2 'We ganíliga moché alué ralámuli
 napu 'la sébili olá moché
 alué ra'íchali napu Onorúgame nulale 'we 'ya,
 'lige napu 'wéléme ju Onorúgame nila rejcholi,
 3 napu tabilé siné iníliga e'yéname ralámuli ju,
 napu 'la senibí 'la Onorúgame oyérame ju.
 4 Mueka nuláturu napurigá 'la sébili olame nímala ralámuli
 suwábaga ra'íchili napu mué nila ju.
 5 'We 'la kápá 'la senebí 'la sébili olagá bejtélasa ne
 napu nulá mué Onorúgame.
 6 Neka tase chijunámala alué nóchaga
 napu'lige 'la sébili olá ne alué napu mué nulá.
 7 Ne 'we a'lá sébili benisá napu mué nulá,
 neka ruwimela mué 'we a'lá nóchame ko.
 8 Neka 'we 'la sébili e'wame nínili suwábaga napu nulá mué.
 Tase siné a'rémala ne.

Bet 𐤁

- 9 ¿Churigáriga 'la bejtélamala bilé re'malí tabilé cha'sika?
 Alué re'malí 'we a'lá sébili oyérasaká Onorúgame nila ra'íchili,
 'liko 'we a'lá ganíliga bejtélamala.
 10 Neka aminabi machinali alué mué nila nulalí.
 Tabilé a'réwagó napurigá ne a'rémala alué a'lala 'nátili
 napu mué nejí.
 11 Neka suwábaga beninali mué Onorúgame nila nulalí
 mo'ochí gajtega asimé ne alué suwábaga nulalí.
 Alarigá 'la tabilé cha 'sime nímala ne.

- 12 Mué Onorúgame, mueka bi'neli neyúriga wa'lula ju.
'We a'lá machíriwa ne'chí tachiri ra'íchalika napu nulá mué.
- 13 Neka 'we a'lá ruwimela suwábaga rejcholi
napu mué nejime ju.
- 14 'We a'lá ganíliga asirúché oyérilia
alué mué nila rejcholi 'we semati.
Alué mué nila rejcholi nalina abé najteme ju
me'tigá alué 'oro 'we najteme.
- 15 Neka nabí 'nátame ju alué 'nátili 'we semati mué nila,
'lige nabí beniá ajtime ju ne alué 'nátili 'we semati.
- 16 Neka 'we a'lá ganíliga ajtí mué nila rejcholi oyeria,
neka tabilé siné we'kawámala
mué Onorúgame nila rejcholi 'we semati.

Guímel ג

- 17 'We a'lá repúpua ne'chí,
neka mué Onorúgame oyérame kame,
alarigá 'we a'lá ganíliga bejtélamala ne oyériga mué nila
rejcholi.
- 18 'We a'lá sébali beníriwa ne'chí alué rejcholi mué nila
napurigá 'we a'lá machigá asimé ne
'we a'lá semati ko mué nila rejcholi.
- 19 Neka pe nawágame ju jemi wijchimoba,
gu'íriwa ne'chí napurigá ne 'la námamala napu mué nulá.
- 20 Neka nabí rawé buigá ajtí alué semati ra'íchili
uché rajpé machináliga alué mué nila nulalí 'we najteme.
- 21 Mueka ne'óchame ju alué ralámuli gunarume
alué napu a'reme ju oyeria mué nila nulalí.
- 22 'Ma tabilé eliwa alué iníflame ralámuli
napurigá ne'chí gawélimala,
neka 'láchigo sebili olame kame napu mué nulá.
- 23 Alué ralámuli e'wélela 'we cha nokame,
alueka ra'íchame ju resí olamia ne'chí,
neka senibí pe mué nila rejchólichó 'nátaga ilírome ju.
- 24 Alué mué nila nulalí 'we ra'sálárime ju ne'chí,
'we a'lá sébili ruwime kame alué rejcholi.

Dalet ד

- 25 Neka 'we resí oliáguru,
alekeri 'we resí nília ajtíkuru ne,
amulí mukú ne.

- A'walí 'yáwagó ne napu mué nejmorié.
 26 Neka ruyéturu mué 'we resí ikiá ne,
 'lige mueka yati 'we a'lá nejkúruturu.
 'We a'lá sébili beníriwagó ne alué rejcholi 'we semati.
 27 'We a'lá gu'íriwa ne'chí
 napurigá 'we a'lá benimela alué 'we a'lala rejcholi,
 alarigá nabí 'nátaga asimé ne alué nóchili
 napu 'we semati ju.
 28 Ne alawala 'we seweka ajtí,
 'yáwagó ne a'walí napu mué nejmorié.
 29 Tase a'rewa ne'chí napurigá 'yégiga ra'íchaga einámala ne.
 'We a'lá beníriwa ne'chí alué 'we a'lala rejcholi.
 30 Neka 'la bichigi alué mué nila rejcholi
 alekeri 'we a'lá oyériga ilírimala ne alué rejcholi.
 31 Mué Onorúgame, neka 'we 'la sébili olame ju napu mué nulá.
 Mué a'résaká ne'chí chijúnaga rejpímala ne.
 32 Mueka 'we a'lá sébili benírame ju ne'chí
 alué 'we semati rejcholi,
 alekeri 'we jigá ne 'we a'lá sébili benináliga
 alué rejcholi 'we semati mué nila.

He 11

- 33 Mué Onorúgame,
 'we 'la beníriwagó ne alué 'we a'lala rejcholi napu mué nulá.
 Napu'lige ne jena wijchimoba asagá
 senibí 'we a'lá sébali olama ne alué rejcholi napu mué nulá.
 34 Gu'írawagó ne benichi alué nulalí 'we najteme napu mué nulá,
 'lige ne benisá alué rejcholi,
 'we a'lá ganíliga sébili olámala ne alué nóchali.
 35 Ruyéwagó ne chiéri ka 'we a'lala rejcholi,
 'lige ne 'we a'lá sébali olásaká alué rejcholi,
 'we a'lá ganíliga asimela ne.
 36 Gu'írawa ne'chí
 napurigá nabí 'nata asimela ne alué 'we a'lala rejcholi
 napurigá tabilé na'támala ne alué we'ká tábiri niga asiame.
 37 Tabilé a'rewa ne'chí napurigá oyéramala ne alué tábiri
 napu tabilé a'lá ju mué Onorúgame níriga.
 Iligá 'yáwagó ne alué 'we a'lá bi'wígame rejcholi.
 'Yáwagó ne a'walí alué napu mué nejmorié.
 38 'We a'lá sébali oláwagó napurigá anié mué,
 napurigá olame ju alué ralámuli 'we a'lá nirame emí.

- 39 Neka majá cha anérilia olagá alué sairúgamete.
Mué Onorúgame tabilé a'réwagó ne resí oliachi
napugiti mué nila rejchólíka 'we a'lá kame.
Resiti raweli 'yawa alué ralámuli cha nokame.
- 40 Neka 'we a'lá galé alué mué nila nulalí.
Ma'chí pápuagó ne alé resítichi
mué kame 'we a'lá gateme alué chátiri nóchili.

Vav 7

- 41 'La na'temápua ne'chí mué Onorúgame
napurigá anié mué 'ya kulí siné.
- 42 Alarigá 'la sébili nemímala ne 'lige jaré ralámuli cha anichi,
napugiti neka 'we 'la bijchígime 'we 'la nejkúrimio mué
napurigá anié mué.
- 43 Tabilé siné bujewa ne alué 'la bijchígili ra'íchali,
neka 'la buigá ajtigame 'la nejkúrimio mué.
- 44 Neka 'la nabí sébili olánili alué nulalí napu mué nulá.
- 45 Neka 'la sébili olámili kame napurigá nulá mué.
Alarigá 'la tabilé majaga einámala ne.
- 46 Neka 'we a'lá ma'chígime ruyémala alué e'wélala
'we a'lá sébili oliame najkió mué Onorúgame
suwábaga napu mué nulá,
'lige tabilé chijunámala ne ruigá.
- 47 'Lige neka 'we ganílimala 'we a'lá sébili olagá napu mué nulá,
neka 'we a'lá galeme ju alué ra'íchali napu mué nulá.
- 48 'Lige neka 'la o'weti o'winámala seká ra'íchaga
'we niraga alué rejcholi^x
'lige neka abiena nabí 'nata asimela alué ra'íchali najteme
napu mué nejí.

Zayin 7

- 49 Mué Wa'lula,
tase we'kawawa alué napu mué 'we a'lá nejkúrimioríe
Aleké ra'íchali akigá 'la oyeri ne.
Neka 'la sébali olame ju napu mué nulá.
- 50 Napu'lige resí nília ajtígichi ne,
'lige na'tasa ne alué rejcholi,
'lige ku 'we a'lá ra'sáláme ju ne.
- 51 Alué 'we gunarume ralámuli 'we gaweli ne'chí senibí rawé

^x 119.48 Nota: O'weti o'wíname nile seká 'we a'lá niraga Onorúgame ra'ichálíla,
napurigá go'yápilime ju ramué 'la niraga.

- neka abiénachigo 'we a'lá sebili olame júkó
alué nulalí napu mué nulá.
- 52 Neka 'we a'lá machigá ajtí alué nulalí
napu mué wa'lula nulale 'ya bajchá rawé,
napu'lige ne na'tasa alué rejcholi,
'lige 'we a'lá ra'sáláme ju ne.
- 53 'Lige eteme ju ne alué ralámuli cha nokame tabilé 'la nóchachi,
alueka tase oyérame ju alué rejcholi mué wa'lula nejlála,
alekeri ayóniga eteme ju ne alué ralámuli.
- 54 Neka pe simírimili ju jemi wijchimoba
'lige neka abiénachigo
'we a'lá ruimélagó alué rejcholi 'we najteme mué nila.
'Lige wikárame ju ne Onorúgame 'nátaga alué rejcholi.
- 55 'Lige i'sínimi rukó kilí bo'igá,
'we majame ju ne alué cha nokame ralámuli,
'lige 'nátame ju ne mué wa'lula nila rejcholi.
- 56 Neka 'we a'lá sébili olánili alué rejcholi 'we a'lá bi'wígame,
alekeri nabí 'we benime ju ne alué rejcholi.
Alarigá 'we ra'sálagá ajtime ju ne.

Jet ▮

- 57 Mué Onorúgame,
neka 'we a'lá sébali olámili júkuru alué mué nila rejcholi.
Tabilé najkí ne uché bilé rejcholi tabilé bi'wígame.
- 58 Neka 'we taní napurigá na'temámala ne'chí
napurigá anié mué 'we a'lá nejkúrimia.
- 59 Neka 'we a'lá 'nátame ju tachiri chibi 'síluga ne
'lige neka 'we a'lá sébili olánili napu mué nulá.
- 60 Neka 'we 'yati sébili olá napu mué Onorúgame nulá.
- 61 Rekó ne'chí cha'pinálichí alué cha nokame ralámuli,
'lige neka tabilé a'ré oyeria mué wa'lula nila rejcholi.
- 62 Nasipa rukó asísime ju ne wa'lú cheliera 'yamia mué,
mueka 'we a'lá sébili olame kame.
- 63 Neka 'we a'lá nirame ju suwábaga alué ralámuli
napu 'we a'lá nirame ju mué wa'lula,
'lige napu 'la sébali oyérame ju mué nulalila rejcholi.
- 64 Mué Wa'lula Onorúgame,
mueka 'we galé
bochígimi jena wijchimoba mochígame ralámuli.
'We a'lá semáriga beníriwa ne alué 'we semati rejcholi.

Tet ט

- 65 Neka 'we a'lá sébili olame ju napu mué nulame ju
'lige mué Onorúgame 'we a'lá tebume ju ne'chí
napurigá anié mué 'ya kulí siné.
- 66 Neka 'we a'lá bijchígime ju alué rejcholi mué nila,
'lige aminabi 'we a'lá beníriwagó ne alué rejcholi.
- 67 'We 'ya, tabilé sébili olame ke ne napu mué nulá,
'lige mueka wa'lú resítiri raweli 'yákuru ne'chí,
alekeri jípeko 'we a'lá sébali olá ne napu mué nulá.
- 68 Mué wa'lúlaka 'we a'lá ju,
'lige 'we a'lá sébili olame ju.
'We a'lá sébili beníriwagó ne alué nulalí mué nila rejcholi
napurigá 'la sébili olámala ne.
- 69 Alué ralámuli 'we gunarume 'we cha ané ne'chí,
'lige neka 'la sébili olame júkuru alué nulalí napu mué nulá.
- 70 Alué ralámuli tabilé 'la námame ju
nobi neka 'we a'lá ganíliga oyérame ju mué nila rejcholi.
- 71 'Lige 'we a'lá nírikuru alué ne resí ikichi,
alekeri 'la cha'píkuru ne alué 'we semati recholi mué nila.
- 72 Ne nírika alué mué nila rejcholi uché rajpé abé a'lá ju
me'tagá alué enomí 'oro 'lige plata rewégame 'we najteme.

Yod י

- 73 Mué Wa'lula Onorúgame 'sile ne'chí newá,
alekeri 'we a'lá tebúpua ne'chí
'lige 'la semátiri 'nátali 'yawa ne
napurigá 'la aminabi benimela ne napu mué nulá.
- 74 Suwábaga alué ralámuli napu 'we a'lá nirame ju mué
'we ra'salá ne'chí etega,
neka 'wéchigo 'la bijchiga ajtigame 'we 'la sébili olame ko mué
napurigá anié mué 'yabé.
- 75 Mué Onorúgame nila rejcholi,
alueka 'we a'lá semáriga ruyame ju,
'lige mueka 'we a'lá machigá resítiri raweli 'ya ne'chí,
neka 'we cha'sika ilírome kame.
- 76 Mueka 'we a'lá na'temá ne'chí,
'lige alueka wa'lú ganílili júkuru ne níriga.
Mué 'la alarigá aniéturu 'yabé
'we a'lá semáriga gu'írimiriá ne'chí.
- 77 'We 'la semáriga gu'írawagó ne'chí
napurigá 'we a'lá ganíliga bejtéramala ne.

- Alué rejcholi 'we semati mué nejílala,
alueka 'we a'lá galé ne 'we semati kame.
- 78 Alué ralámuli 'we riólame,
alueka wa'lú chijúnali 'yawa cha resí olame kame ne'chí,
neka tase chojkila kékuru napurigá resí olawa.
Neka senibí 'nátaga asinali alué rejcholi mué nejílala 'we semati.
- 79 Napuísa 'la ke ne'chí 'yuga
suwábaga alué ralámuli napu 'we 'la nirame ju mué,
alué ralámuli napu 'we a'lá machime ju mué nila rejcholi.
- 80 'We 'la kápá 'we 'la sébili olame nisa ne alawala
napurigá mué nulá,
napurigá tabilé chijúniga bejtélamala ne.

Caf ➤

- 81 'Lige neka 'ma resibá buigá asagá
napurigá mué 'we yati ma'chí pákala ne'chí jena resítichi.
'Lige neka 'la mayé mué 'la bijchiá ma'chí pamio jena resítichi
napurigá anié mué 'yabé.
- 82 'Lige neka 'ma risibá busila e'negá asagá buigá.
Neka regá aníguru:
Muérigo Onorúgame, ¿chiéniko nolínamoláché mué nejkúrimia?
- 83 Neka 'ma 'we o'chérame ju
napurigá bilé gostali o'chérame alieri ju ne,
'we silúgame banégame ju ne,
nobi tabilé siné we'káwago ne napu mué nulá.
- 84 ¿Chekí rawé buwema ne?
¿Chiéniko 'yámolágo mué resítiri raweli
alué cha nokame ralámuli ne'chí
najátaga e'yéname
cha olániliga ne'chí?
- 85 Alué 'we gunarume ralámuli
tabilé galeme mué wa'lula nila rejcholi
'lige we'kaná 'we re'lé jóleturu
alemi boichimi napu ne simírame ju,
napurigá alé rekolichi wijchigá
mukumela ne.
- 86 Alué rejcholi napu mué ruwí 'we 'la bijchiá ju,
'we a'lá semati ju alué rejcholi,
'lige neka 'we najátiliguru peka chojkila kachi ne.
'We 'la gu'írawa nechí mué Onorúgame,
neka tase chojkila kékuru napurigá alarigá olawa.

- 87 Amulí me'liáguru ne
napurigá tabilé aminabi bejtélamala ne jena wijchimoba,
neka abiénachigo 'we a'lá sébili olágó napu mué nulá.
- 88 Mueka 'we a'lá galéguru ne'chí,
alekeri tabilé a'réwagó ne
napurigá me'limela ne'chí alué sairúgame,
'lige neka 'we a'lá sébali olámala alué mué nila nulalí.

Lamed ל

- 89 Mué Wa'lula Onorúgame nila rejcholi
'we najteme níkala bochígimi jemi
'lige pami rewagachi senibí rawé.
- 90 Mueka senibí 'we a'lá sébili olame júkuru
alué we'ká ralámuli 'yuga.
Mué newálekuru jena wijchimoba
'lige jipe abiena nerúkuru alué gawí 'we semati.
- 91 'Lige suwábaga tábiri 'lige alué mué nila nulalila rejcholi
'we a'lá sébili newálekuru mué.
Suwábaga napu mué newale 'we a'lá júkuru mué níriga.
- 92 Alué rejchólíka 'we a'lá ra'sálárume kéturu.
Tabilé a'lá nísaká alué rejcholi,
a'liko ya'má mukumeli kékuru ne chálagá.
- 93 Neka tabilé siné we'kawámala alué rejcholi 'we semati,
alué rejcholi gite ajagá ajtí ne.
- 94 'We a'lá a'kabámana elawa ne,
neka mué ranala kame,
'lige neka senibí 'la sébili olánilime júkuru
alué rejcholi mué nila.
- 95 Alué cha nokame ralámuli,
alueka pe e'negá mochime ju me'linálíga ne'chí,
'lige neka tabilé a'reme ju beniá alué rejcholi 'we najteme.
- 96 Neka machíguru alué we'ká tábirika pe suwíbame ko,
tabiléchigo suwíbame júkó alué mué nila rejchólíka.

Mem מ

- 97 Neka asíríga 'la nirá napu mué nulá,
neka nabí rawé 'we a'lá 'nata ajtime ju mué nila rejcholi.
- 98 Alué mué wa'lula nila rejcholi,
senibí 'we a'lá gu'írame ju ne'chí
'lige rejchirúgame newá ne'chí,
tase napurigá alué ínílame ralámuli.

- 99 Neka abéchigo benégame ju me'tigá alué napu benírame ju napugiti neka senibí 'we a'lá 'nátame kame napu mué nulá.
- 100 Neka abéchigo 'la námame ju me'tagá alué ralámuli abé machime, neka nabí e'wame kame alué rejcholi.
- 101 Neka alué chátiri 'nátilika 'ma a'réturu 'la sébili olamia alué 'we a'lala rejcholi.
- 102 Neka tabilé siné a'ré oyeria alué 'we a'lá semati rejcholi, napugiti mué 'sime kame beniria.
- 103 Ne nírika alué mué nila rejcholi 'we ajkágame ju me'tagá alué melalo, alarigá ju.
- 104 Alué napu mué benírame ju 'we rejcharúgame newame ju ne'chí, alekeri neka 'we gichime ju alué 'yégili ra'íchili.

Nun **⌋**

- 105 Alué mué nila ra'íchalika, alueka ju napurigá bilé ra'ósili. Alué ra'ósili 'we a'lá machigá ilime ju boichimi enágichi ne.
- 106 Neka 'la sébili olámeriéturu alué nulalí napu mué nejí, alekeri 'la sébili olámili júkuru ne.
- 107 Mué Onorúgame, neka 'we resí nilia ajtí, iwérali 'yawa ne napurigá nejkúrimiorié mué.
- 108 Neka wa'lú cheliera 'ya mué Onorúgame. 'We a'lá ko napu ne aní 'liko 'we a'lá semáriga beníriwa ne alué mué nila nulalí.
- 109 Alué ralámuli ne saíla tabilé a'ré ne'chí najatia 'lige neka tabiléchigo siné a'régó oyeria mué nila rejcholi.
- 110 Alué ralámuli 'we inílame cha'pinali ne'chí me'lináliga 'lige neka 'wéchigo a'lá oyérigó mué wa'lula nila rejcholi, tabilé siné guwana wijchigá.
- 111 Alué nulalí napu mué wa'lula nulame ju, alueka 'we najteme ju ne níriga. napugiti alueka 'we ra'sálárime kame ne'chí.
- 112 Neka senibí abichilubi sébili olámala napu mué nulá.

Samej **⌋**

- 113 Neka 'we gichime ju alué ralámuli tabilé bijchiá ra'íchame, nobi neka 'we niraga eté napu mué nulame ju.
- 114 Mué Wa'lula Onorúgame mué 'sime ju ne'chí repua. Neka 'we a'lá bijchigi napu mué aní.

- 115 'Emi ralámuli cha nokame minami simawa,
tase nejkumewa 'emi,
neka sébili olániliguru Onorúgame nila rejcholi.
- 116 A'walí 'yawa ne napurigá anié mué,
a'walí nejísaká mué, we'ká rawé bejtélamala ne,
'lige 'la tabilé chijúnaga rejpímala ne.
- 117 'We a'lá gu'íriwa nechi mué Onorúgame.
'We a'lá nejkúrisaká mué
'liko 'la sébili olámala ne napu mué nulá.
- 118 Mueka 'la gichime ju alué ralámuli
napu a'reme ju oyeria alué ra'íchali napu mué nulá,
napugiti alué ralámuli na'tálilaka
pecha 'la kame mué wa'lula níriga.
- 119 Alué cha nokame ralámuli napu mochí jena wijchimoba,
mueka pe rejpuga niraga eteme ju,
alekeri neka 'we 'la sébili olá napu mué nulá.
- 120 Neka 'we majá tabilé sébili olagá napu mué nulá
napugiti mueka resítiri raweli nejime kame.

Ayin 𐄂

- 121 Neka tabilé siné a'reme ju sébili olá napu mué nulá.
Mué Onorúgame
tase a'rewa ne'chí resí olachi ralámuli cha nokame.
- 122 'We a'lá repúpua ne'chí
napurigá ne 'we a'lá ganlíga bejtélamala,
tabilé a'rewa alué 'we riólame ralámuli resí olachi ne'chí.
- 123 'Lige ne busílaka 'ma resibachi e'negá asagá
buigá alué ra'íchali napu mué nejímorié,
neka buigá ajtíkuru
alué napu mué ma'chí 'pámorié ne'chí alé resítichi.
- 124 'We a'lá semáriga na'temápua ne'chí mué Onorúgame
'lige 'we a'lá semáriga beníriwa ne alué mué nila nulalí.
- 125 Neka 'we a'lá sébili olame ju napu mué nulá,
'we a'lá gu'íriwa ne napurigá 'we a'lá benimela ne alué nulalí.
- 126 Alué ralámuli cha nokame
tabilé sébili olá alué mué nila rejcholi
alekeri 'we yati chojkiawa
resítiri raweli 'ya alué ralámuli cha nokame.
- 127 Neka 'we galé alué rejcholi napu mué nulá,
abéchigo galé ne me'tigá alué 'oro 'we a'lá bi'wigá pagótigame.
- 128 Alekeri neka 'we a'lá sébili olame ju napu mué wa'lula nulá,

'lige alué chátiri 'nátalika tabilé galeme ju ne.

Pe **ⲓ**

- 129 'We semati ju alué mué nila nulalí
alekeri 'we 'la e'wame ju ne napu mué nulá.
130 Napu'lige benírichi alué benírame,
rekó tabilé jebénigame ke alué ralámuli,
'we a'lá semáriga benime ju alué nulalí.
131 Neka aminabi 'we beninali alué nulalí.
132 'We a'lá gu'íriwa ne'chí,
'lige 'we a'lá na'temápua ne'chí
napurigá na'temame ju mué
alué we'ká ralámuli napu 'we a'lá nirame ju mué.
133 'We a'lá semáriga gu'íriwa ne'chí napurigá anié mué.
Tabilé a'rewa napurigá najátamala ne alué chátiri 'nátali.
134 Tase a'rewa ne
napurigá resí olámala alué cha nokame ralámuli,
'lige neka 'we a'lá sébili olániliguru alué mué wa'lula nila nulalí.
135 Ne'chí 'yuga einawa
'lige 'we a'lá beníriwa ne alué semati rejcholi.
136 Neka 'we nalame ju etega alué we'ká ralámuli
tabilé oyérachi mué nila nulalí.

Tsade **Ⲛ**

- 137 Mué Onorúgame 'we a'lá nóchame ju,
'lige alué nulalí napu nulá mué, 'we a'lá júkuru.
138 'We a'lá júkuru alué rejcholi napu mué wa'lula nulá.
Alué ra'íchilika tabilé 'yégili ju.
139 Neka 'we ayóniga eté alué cha nokame ralámuli,
tabilé nirame mué nila nulalí.
140 'We a'lá bijchiá ju napu mué aní,
alekeri 'we a'lá galé ne alué nulalí.
141 Neka pe resítiri rió ju pe gawéliga etélime,
nobi tabiléchigo siné we'káwagó ne
suwábaga alué napu mué nila rejcholi ju.
142 Mueka senibí 'we a'lá sébili olame ju,
'lige suwábaga napu mué nulá 'we 'la bijchiá ju.
143 Ne 'we seweka ajtígichi,
'wéchigo 'la ra'sálárime jútigo ne'chí alué mué nila rejcholi.
144 Alué ra'íchali napu mué nulá nabí 'we a'lá ju.
'We 'la beníriwa ne alué rejcholi mué wa'lula nila
napurigá ne 'we a'lá ganíliga bejtélamala ne jena wijchimoba.

Qof פ

- 145 Mué Onorúgame,
neka 'we 'la tani mué napurigá ne'chí gu'írimala mué,
'we yati 'la gu'íriwa ne'chí,
'lige 'la sébili olámala ne napu mué nulá.
- 146 Neka mué tánime ju iwérali
napurigá 'we a'lá gu'íriwa ne'chí,
napurigá 'la sébili olámala ne napu mué nulá.
- 147 Be'á ta'chó che'lachi,
neka 'ma asísime ju nejkúrali tánimia mué,
neka 'we a'lá machí 'we a'lá sébili olame ko mué.
- 148 Rukó tabilé gojchime ju ne
'nátaga churigá 'la ko sébili oliá alué rejcholi napu mué nulá.
- 149 Mué Wa'lula Onorúgame, 'we a'lá gepuwa ne'chí
napugiti mueka senibí 'we a'lá galegá eteme kame ne'chí.
Tase a'rewa napurigá me'limela ne'chí
alué cha nokame ralámuli.
- 150 'Ma a'mulipi e'yena alué ne saíla napu ne'chí najátaga e'yena,
'lige alué ralámuli cha nokame
tabilé nirame ju mué wa'lula nila rejcholi.
- 151 Mué Onorúgame, mueka a'beka ajtí,
'lige suwábaga rejcholi napu nulá mué 'we 'la bijchígili ju.
- 152 Neka 'we 'yasi machime ke alué rejcholi nerugo,
'lige mueka alué rejcholi ruyéturu senibí 'we a'lá nimio.

Resh ר

- 153 'We a'lá na'temaka etewa ne,
'we resí nilia ajtíkuru ne,
yati gu'íriwa ne'chí,
neka tabilé siné we'kawa napu mué nulá.
- 154 Sayega ra'ichawa alué ralámuli ne saíla
'lige 'la a'kabámana elawa ne.
'La iwérali 'yawa ne napurigá nejkúrimorié mué.
- 155 Mueka tabilé gu'írimala alué cha nokame ralámuli,
alueka pecha oyérame kame alué mué nila nulalí.
- 156 Mué Onorúgame,
mueka asírige na'temame ju suwábaga ralámuli.
Wa'lú a'walí 'yáwagó ne napurigá 'la ganíliga bejtélamala ne.
- 157 Asírige we'ká ju alué inílame ralámuli napu resí olánili ne'chí,
neka senibí e'wame ju napu mué nulá,
abichilubi 'la sébili olá ne.

- 158 Neka tabilé ganílime ju e'tega alué ralámuli
napu a'rele Onorúgame oyeria.
Tabilé sébili olame kame mué nila rejcholi.
- 159 Mué Onorúgame,
'we a'lá 'nátaga etewa ne'chí
neka 'we a'lá sébili olame ju mué nila rejcholi,
alekeri gu'íriwa ne'chí napurigá 'la ganíliga bejtélamala ne,
mueka senibí galeme kame ne'chí.
- 160 Alué mué wa'lula nila rejcholi 'we a'lá bijchiá ju
'lige tabilé siné we'kámala, senibí nerúlamala.

Shin

- 161 Alué e'wélala ralámuli,
alueka ne'chí najátame júkuru cha'pináliga resí olániliga ne'chí.
Neka peka chojkila kachi.
Neka tabilé majawá alué ralámuli.
Alué Onorúgame nila rejchólíka 'la majawá ne,
alueka 'we najteme kame.
- 162 Neka 'we a'lá ra'sálagá gepú mué nila ra'íchali,
napurigá bilé rió we'ká enomí rewágame.
- 163 Alué 'yégili ra'íchilíka tabilé galeme ju ne.
Neka 'we a'lá nirame ju mué nila ra'íchili.
- 164 Neka nabí rawé we'sá cheliera 'yame ju mué Onorúgame,
mueka senibí 'we a'lá gajteme kame alué resítiri ra'íchili.
- 165 Suwábaga alué ralámuli
napu 'we 'la nirame ju alué napu mué nulá,
alueka 'we a'lá ganíliga ejperégame ju,
ta'wesi 'nátíli ku guwana pákala.
- 166 Neka buigá ajtíkuru napurigá mué ma'chí pákala alé resítichi.
Neka nabí 'we a'lá jirétame ju alué 'we a'lala rejcholi
tasiné we'kawániliga.
- 167 Neka 'la sébili olame ju napu mué nulá,
'lige 'we a'lá nirame ju ne napu nulá mué.
- 168 Neka 'la sébili olame ju
alué ra'íchili 'we najteme napu mué nulá.
Mué 'we a'lá sébili machíguru
chiéniko 'we a'lá sébili olame ko ne alué rejcholi mué nila,
'lige chiéniko tabilé 'la sébali olame ka.

Taw 𐤀

- 169 'We a'lá sebasa 'la kápá ye ra'íchali
alé napu mué Onorúgame ajtí,
'we 'la rejchirúgame rió newawa ne,
'la napurigá anié mué.
- 170 'We a'lá sebasa 'la kápá
alé napu mué Onorúgame ajtí ne ra'ichálila,
neka taníguru napurigá nejkúrimala mué,
'we a'lá a'kabámana elawa ne napurigá olámorié mué 'yabé.
- 171 Neka wikarámala alué wiká mué wa'lula nila,
mueka 'we a'lá benírime kame alué 'we najteme ra'íchali.
- 172 Neka wikarámala alué mué nila ra'íchili ruigá.
Suwabaga alué rejcholi 'we a'lá ju.
- 173 'We a'lá nejkúrasa 'la kápá mué,
neka 'we a'lá sébili olánilime alué mué nila rejcholi.
- 174 Mué Onorúgame,
neka najkí napurigá 'la a'kabámana elámala mué ne'chí,
neka 'we ra'salá mué nila rejcholi akigá.
- 175 Neka we'ká bamí asinali bejtega jena wijchimoba
napurigá ne a'lá we'ká ralámuli ruyémala
chiena semati ka alué mué nila rejcholi,
'lige 'we 'la kápá 'we a'lá nejkúrasa alué mué nila ra'íchili.
- 176 Neka 'ma we'kaga eyena napurigá bilé bo'á we'kágame.
Ku o'wé eláwagó ne 'we a'lá bi'wígame bowechi,
neka tasiné we'kávame ju mué nila nulalí,
senibí oyérame ju ne.

Salmo 121

*Jena ruwimela Onorúgame 'we a'lá repume ko ramué
(Ye wiká wikarame nile alué ralámuli alé párimi Rusaleni
simiba 'yéniga.)*

- 1 Neka alé re'pá rabomi e'negá ilime júkuru
mayega aleka nawame ko alué a'walí.
Tabiléchigo aleka nawame júkó alué a'walí
Onorúgame nila.
- 2 Bo'né Onorúgame napu newale gawí 'lige
rewagátiri

alué 'sime júkuru a'walí nejía.

- ³ Onorúgameka tabilé a'rémala napurigá resí ikimela mué,
aminami tabilé siné gojchime ju Onorúgame
napu ramué repume ju.
- ⁴ Onorúgameka tabilé siné gojchime ju,
senibí 'we a'lá e'negá ajtime ju alué napu repume ju
suwábaga ralámuli alé Israeli rewégichi ejperégame.
- ⁵ Onorúgame ju mué repume
alueka senibí a'bé ajtime ju mué ajtígichi mué repuka.
- ⁶ Onorúgameka 'we a'lá repume ju rawemi 'lige rukomi.
Onorúgame tabilé a'reme ju napurigá resí ikimela mué.
- ⁷ Onorúgameka 'we a'lá repúmala mué
napurigá tabilé che ikimela mué,
'lige napurigá tabilé che olawa mué alué jobátigame ralámulite.
Onorúgameka 'we a'lá repume ju mué alawala.
- ⁸ Onorúgameka 'we a'lá e'negá ajtime ju
napu'lige ichúrimi eyénachi mué senibí, rawemi 'lige rukomi.

Salmo 135

Jena ruwimela Onorúgame 'we a'wágame ko

- ¹ ¡'We ra'sálagá wíkarawa Onorúgame nila wiká!
'We a'lá ganíliga wíkarawa 'emi Onorúgame oyérame,
- ² 'emi napu ja alé ra'pichimi wa'lú re'obachi Onorúgame
galílachi.
- ³ Wíkarawa Onorúgame wikala,
Onorúgameka 'we a'lá nijkúrame kame
'we a'lá na'temaka suwábaga ramué.
- ⁴ Aka 'la wanápalege'e alué ralámuli israelita
napurigá Onorúgame oyérame nímala.
- ⁵ Neka 'we a'lá machí Onorúgame wa'lula ko,
alué júkuru 'la bijchiá wa'lú a'walí nígame
tase napurigá alué mono napu uneme ju Onorúgame neraga.
Peka a'walí nígame kachi.
- ⁶ Onorúgameka 'we a'lá sébili olame ju bochígimi
'pa rewagáchimi 'lige jemi wijchimoba
'lige alé wa'lú ba'wí manígichi re'lemi.

7 Onorúgameka a'pame ju nolí mejkaka aleké ba'wí 'yúriga
'lige 'we a'wágame ra'name júkuru ruigá ukumea.
Abiena ekátiri si ename ju.

8 Alué Onorúgame 'sile me'á
alué ejipsio ralámuli 'kúchila bajchá o'chérigame
'lige alué we'ká ajágame bujkú bajchá o'chérigame.

9 Onorúgameka se'wináriga 'nátale,
buyánale we'ká remó 'lige
we'ká ojchí,
'lige ba'wika elá newale alé
Ejipto
napu'lige tabilé e'wachi alué
wa'lula baraoni alé Ejipto
nulame
'lige alué e'wélala bo'né 'yuga
nóchame.

10 'Lige me'ale we'ká ralámuli
we'kanami gawichí riógame,
'ma me'ale e'wélela nulame 'yúriga rekó 'we jobátigame kachi.
11 'Ma me'ale alué wa'lula selígame amorreo Sejoni anilime,
'lige alué Og rewégame rió,
alué wa'lula selígame Basani rewégichi nulame,
'lige me'ale suwábaga alué e'wélela selígame
alé Kanani nulame.
12 'Lige 'ma bujele alué gawí alué e'wélala selígame gawila
'lige 'yasa a'rele alué israelita ralámuli alué gawí
napurigá alué iniga mochímala alué gawí
a'kinánami o'chérisime ralámuli.

13 Mué Wa'lula Onorúgame rewagachi bejtégame,
tabilé siné mukumela,
senibí bejtélamala mué.

Ramué ralámulika tabilé siné we'kawawa alué 'nátili.

14 Mué Onorúgame tabilé a'rémala neyúrachi
uché jaré ralámuli tase mué oyérame,
'we a'lá semáriga na'temámala mué alué ralámuli mué oyérame.

15 Jaré ralámuli oyérame ju alué mono tase Onorúgame,
alué ralámulika mayeme ju 'we a'lá nejkúrame ko,
pe tábirite newárigame júkuru alueka, 'oro 'lige plata.

16 Alué mono newárigame aba'lá chu'égame ju
nobi tabiléchigo ra'íchame júkó,

- 'lige buségame ju napuyeri ralámuli
nobi tabiléchigo ma'chílime júkó.
- 17 'Lige najkégame ju
nobi tabiléchigo akeme júkó
'lige abiena ajkabógame ju
nobi tabiléchigo iwime júkó.
- 18 Alué ralámuli alieti oyérame
tase bijchígime ju Onorúgame nila rejcholi,
rekó 'we a'lá kachi, tabilé bijchígime ju.
- 19 'Emi ralámuli israelita 'we a'lá nirame niwa Onorúgame,
'emi e'wélela balé 'we a'lá nirame niwa Onorúgame.
- 20 'Emi ralámuli lebita 'we 'la nirawa Onorúgame,
'emi ralámuli Onorúgame oyérame 'we 'la nirawa Onorúgame.
- 21 ¡Wa'lula Onorúgame ju
napu sébame ju alé Rusaleni anilichi we'ká riógichi rabó!
Alé sébame ju ralámuli wa'lú a'walí tasia.
- ¡'We ra'sálagá cheliera 'yawa!

Salmo 137

*Jena ruwimela Babilonia rewégame gawí bo'ígichi alemi
bakochi suwemi mochíligo we'ká ralámuli israelita 'lige
'we seweme nile alemi mochiga i'sínimi rawé*

- 1 Alé bakochi suweke mochiga
alé Babilonia anilime gawí bo'ígichi 'we mejká,
alé mochiga 'we nalálime kéturu
'nátaga alé Rusaleni anilichi we'ká riógichi rabó.
- 2 Alué e'wele rojá napu ja alemi gomichi,
alé re'pá rojachi ujchachálime kéturu ramué
alué arpa anilime rabeli ramué nila.
- 3 Alé mochiga alué sontalo napu ramué o'tole
'we nulame kéturu wíkaránilia alué wíká semati
napu wíkarálime ke alé Sioni mochiga, Onorúgame nila wíká.
- 4 'Lige ramué tabilé wíkaráruturu cha seweka mochírigime.
'Lige aminami pecha a'boi gawílaka ramué
alé napu mochírigé ramué.
Alekeri tabilé wíkararu ramué alué Onorúgame nila wíká.

5 'Lige ramué 'ma tabilé nélésaká alé Rusaleni,
'liko 'ma wakisá 'la ke ramué sekala wajtoná ilígame.

6 'Ma na'chusa 'la kápá ramué inalá
'ma tabilé nélésaká ramué alé Rusaleni we'ká riógichi.

7 Mué Onorúgame,
'we a'lá na'tawa alué nakoli napu nerule 'yabé alé Rusaleni
napu'lige nakole alué ralámuli eromita israelita sayega
alué Rusaleni mochígame
'lige neyúrale alué ralámuli
eromita

'lige anile ne'oka alué ralámuli
eromita:

«'We iwérisi 'emi 'ma,
gajunasi alué tegoli wa'lú alé
suweke riógichi bo'ígime,
abiena 'ma re'wániga gajunawa
alué we'ká galí alé jágame.
Tabilé 'wesi a'rewa.»

8 Alé Babilonia anilichi we'ká
riógichi,
pe i'libeko bilé rawé a'chigóriga
ikisá 'la kékuru

me'tisuga 'la kékuru najkoga alué ralámuli cha nokame.
Ganíliga mochisa 'la kékuru alué ralámuli neyúrigame nakoga
'ma gajunasa alué we'ká galí alé Babilonia.

9 Alué neyúrigime nakoga,
alueka 'ma cha'pimela alué ralámuli cha nokame
'lige 'kúchila we'ká cha'pisá tegóchimi wejpisómala,
'lige Onorúgameka
'we a'lá galegá etémala alué ralámuli neyúrigime.

Salmo 139

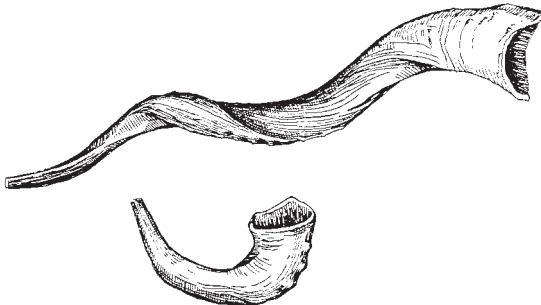
Jena ruwimela Onorúgame suwábaga 'nátali machime ko
(Rabí osale ye ra'íchali 'we 'ya. Osele alué wa'lula wikarame nuleme.)

1 Mué Onorúgameka, 'we a'lá repume ju
alekeri 'we a'lá machí mué alieti 'nátame ko ne.

2 Mueka 'we a'lá suwábaga machime ju

- alieti nóchaga eyénachi ne
rekó 'mi 'we mejká ajtigé mué,
abierna 'we a'lá machí mué alieti 'nata ajtigó ne.
- ³ Ne panápuri eyénachi 'we a'lá etea ajtime ju mué,
'lige ne resíbaka ajtígichi, 'we a'lá eteme ju mué.
- ⁴ Ne tabilé 'cho ra'íchachi,
mueka 'ma 'we a'lá sébali machigá ajtime ju.
- ⁵ Mueka senibí ne'chí 'yuga eyéname kame 'siá,
alarigá 'we a'lá repume júkuru mué bo'né nila a'walite.
- ⁶ Neka tabilé 'la sébali machí alarigá nóchame ko mué,
cha wa'lú a'walí nígame kame mué.
Neka pee machime ju.
- ⁷ ¿Koche simélawé ne chíbimia?
Rekó ne 'we chíboka ajtigórié,
mué alawálaka abalemi einámala.
- ⁸ 'Lige ne 'pa rewagáchimi sebasa alemi asimela mué
alawálachigó.
'Lige ne jena gawichí sebasa re'lé nasipa we'echi asisá ne,
'lige mué alawálaka abalemi einámala.
- ⁹⁻¹⁰ 'Lige 'omi simisá ne 'we mejká napu ma'chíname ju rayénili
'lige mué alawálaka abalemi einámala ne'chí gu'íriga.
'Lige 'tumi napu rayénali bokuime ju,
alemi 'we mejká bejterasa ne,
'lige mué alawálaka abalemi asimela ne'chí gu'iria.
- ¹¹ Ne chonárale asisá chíbika,
mué alawálaka abalemi einámala
alekeri tabilé asé chíbamala ne.
- ¹² Mué Onorúgame nírika
tabilé asé nerú napurigá chíboka asimela ne.
Mué Onorúgame níriká
bochígimi ma'chígame kame rawemi rukomi.
- ¹³ Mué Onorúgame 'sílekuru ne'chí newá
ne eyela rojpálachi ajchagá.
'Lige 'we a'lá sébili newálekuru mué ne'chí sekégame,
mo'égame, buségame, najkégame, aminami 'iwime.
- ¹⁴ Mueka 'we a'lá semáriga nóchalekuru ne'chí newá,
alekeri wa'lú cheliera nejí ne jipe.
Suwábaga napu echilú nóchame ju mué, 'we a'lá semátiri ju.
- ¹⁵ Mueka 'we a'lá machigá asálekuru ne ochérachi
ne eyela rojpálachi.
- ¹⁶ 'Lige ne ta'chó ochérachi,

- mueka ya'má 'we a'lá machigá asale
alakí bamí bejtélimio ne jena wijchimoba.
'Lige alé apélichí ujchálekuru mué alué tétili bamíbali.
- 17 Ne nírika 'we nóchali ju suwábaga beníá alué rejcholi,
cha we'ká kame.
- 18 Ne tétasaká tasiné suwábamala ne,
cha we'ká nímime me'tegá saté.
Neka 'we u'kabi bamí bejtélamala,
alekeri tabilé suwábamala ne tetia alué we'ká rejcholi.
- 19 Mué Onorúgame,
neka najkí napurigá me'limela mué alué cha nokame ralámuli,
'lige tase a'rewa napurigá a'bemi mochímala napu ne ajtí.
- 20 Abiena cháragá ra'íchame ju mué olagá alué ralámuli.
- 21 Mué Onorúgame,
neka 'we gichime júkuru alué cha nokame ralámuli,
alué napu tabilé galeme mué wa'lula.
- 22 Neka 'we rasigá gichime júkuru alué ralámuli cha nokame.
Alué mué saíla júkuru alué ralámuli cha nokame,
'lige ne abiena sairame júkuru alué ralámuli cha nokame.
- 23 'We a'lá 'nátaga e'newa alué ne nila 'nátali
pala chátiri 'nata ajtime ka ne.
- 24 'Lige chátiri 'nata ajtime nísaká ne,
'liko ku 'we a'lá semati rejcholi 'yawa ne.
'We a'lá beníriwa ne alué rejcholi
napurigá ne 'we a'lá sébili olámala napurigá najkí mué bo'né
napurigá sebámala ne alé mué bejtélachi.

Salmo 146

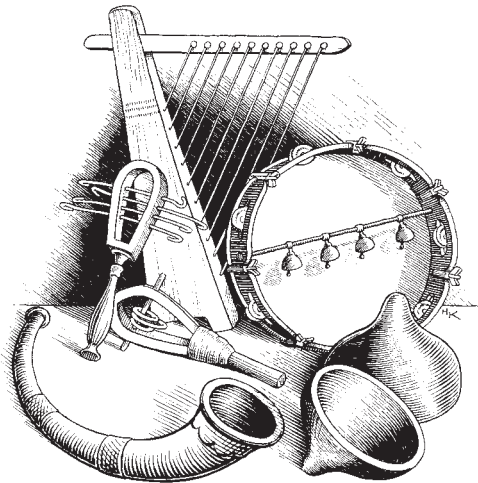
Jena ruwimela chiena semati nóchame ko Onorúgame

- ¹ ¡'We ra'sálagá wíkarawa Onorúgame nila wíká!y
² Neka senibí ruwimela Onorúgame 'we a'lá semáriga nóchame ka.
 'Lige neka napu'lige bijí bejtega jena wijchimoba,
 senibí 'we a'lá wíkarimala Onorúgame nila wíká.
³ Tase mayewa
 bilé rió 'we najtékame 'we a'lá semáriga nóchame ko
 ma'chí pamio alé resítirichi.
⁴ Napu'lige mukusá alué rió pe bemolí gainámala,
 pecha gainámalago newá alué nóchali napu 'nátalige.
⁵ ¡Alué Wa'lula Onorúgame napu Akobo gu'írale 'ya bajchá rawé,
 'we a'lá semáriga nejkúrume ju 'la bijchígílika alué nila rejcholi!
 Alueka 'we ra'sálagá mochímala.
⁶ Onorúgameka newálekuru rewagá abiena alué wa'lú gawí,
 abiena alué wa'lú ba'wítiri
 'lige suwábaga tábiri napu nerú jena wijchimoba.
 Onorúgameka senibí 'we a'lá sébili olame ju napurigá aní.

Y 146.1 Nota: Ebreo ra'íchaga, napu'lige we'ká ra'ichamia, i'sínimi "aleluyah" anigá chojkime ju, 'lige suwena abiena "aleluyah" anigá suwéname ju i'sínimi. Ye ra'íchalika aníame ju 'we a'lá nirawa Onorúgame, 'lige abiena aníame ju 'we a'lá ju Onorúgame. Yolí ra'íchaga abiena unelime ju ye ra'íchili.

- 7 'We a'lá semáriga gu'írame júkuru alué ralámuli resí oliame,
resítiri raweli 'yame ju alué cha nokame ralámuli.
'we a'lá kógime júkuru go'ame alué ralámuli resí oliame,
'lige ku buyáname júkuru ralámuli
galírale mo'áriga mochígichi.
- 8 Onorúgameka ku ma'chílime newame ju
alué tabilé ma'chílime ralámuli,
wa'lú a'walí 'yame júkuru alué ralámuli resí nílga ejperégame
'we a'lá semáriga galeme ju alué ralámuli tabilé cha nokame.
- 9 Onorúgameka 'we a'lá semáriga repume ju
alué ralámuli mejkaka sígame,
'lige 'we a'lá repume júkuru alué kuchítiri ba'lagéchili,
'lige alué gunámakame abiena 'we a'lá repume ju.
Onorúgameka tabilé a'reme ju
napurigá cha nokogá e'yénamala alué cha nokame ralámuli.
- 10 'Emi ralámuli Rusaleni ejperégame,
alué Wa'lula Onorúgame napu 'emi oyérame ju,
alueka senibí nulámala alé.
¡'We a'lá nóchame ju Onorúgame!
¡Wa'lú cheliérabá!

**Jena ruwimela jaré ralámuli
pe'tá se'wináriga ra'íchame ko jena iwérachi**

(Cambios dialectales de la Baja Tarahumara)

Apólobo ejperégame ralámuli pe'tá se'wináriga ra'íchame ju ralámuli ra'icha. Selógichi ejperégame pe'tá se'wináriga ra'íchame júchigó. 'Lige San José Ojkórale (Pinales) ejperégame ralámuli pe'tá se'wináriga ra'íchame júchigó. 'Lige Ro'kolobo ejperégame ralámuli pe'tá se'wináriga ra'íchame júchigó. Alé San José Ojkórale ejperégame ralámulika “ralámuli” anía pe bilé mukí ralámuli anime kéré, 'lige “ralómali” aniaka pe bilé rió ralómali anime kéré. 'Lige Ro'kolobo ejperégame ralámulika “ralámuli” anime ju bilé mukí oligá o bilé rió kómá. 'Lige San Rajuali ejperégameka “ralómali” anime ju bilé rió oligá o bilé mukí kómá, o “ralámuli” anime ju ma.

Jena uchú jaré ra'íchali napu pe'tá se'wináriga ra'íchame niru ramué ralámuli: e'mume-i'mume, ye oká ra'íchali pe bi'lepi ra'íchali kéré, we'ká nerú alieri ra'íchali pe'tá se'wináriga aniame péchigo bi'lepi ra'íchali kéréko 'abe. Jena uchú jaré ra'íchali napu ramué ralámuli pe'tá se'wináriga aniame niru jaré. Jaré bilénami riógachi ejperégame tabilé a'chigóriga anime ju napurigá uché bilénami riógachi ejperégame.

Ye júkuru jaré alué ra'íchali:

rejimala—rijimala

'eme—'emi

i'sínami—u'sínami—i'sínimi—u'sínimi

nejímala—nijímala

e'mume—i'mume

senebí—senibí—sinibí

napu--apu

napurigá—apirigá

napawile—napaíle--napuíle:

napanápuri—apanápuri—panápuri

nila—inila

anilíame—anilime

oká—okuá

bakiá—baikiá

makoe—makó—makué

gi makué—ji makué—ijí makué

ba'wí—ba'í
'yámala—'yama
'nátaga—ná'taga
chieti—chuyeti
chieri—chuyeri—chuíri
'ya simawa—'a simawa—'a simabo
nayulí—nawilí—naulí
ru'lasi—ru'lasí--túrisi
komi—koche
rewagachi---reogachi--rewigachi
wijchimoba--wijchí amoba
ra'íchali—ra'íchili
gu'iro—gu'iri
ichúrimi—echúromi
wanápale—walnápale
a'chigóriga—la'chigórqsni-piga
a'wépala—o'wépala

San José Ojkórale riógame ralámuli 'ma tase newame ju cha'poli. Ro'kolobo riógame ralámulika 'la newame ju alué cha'poli napu alé napisochi re'lé ajchigá wajselime ju. Alué ralámuli alé San José Ojkórale riógameka cha'poli aneme ju alué mesagoli imé me'chórigame remé neraga newárigame.

Jaré ra'íchali yolí ra'ichálila unilime niru napu suwábaga ralámuli ra'íchame niru napu ju: treni (tren), Riosi kuírabá (Dios os cuida), enomí (tomín —una moneda española), misi (mis —palabra antigua de España para gato), rabeli (rabel —un instrumento de los Moros de Africa). Nerúchigó jaré ra'íchali napu jaré ralámuli ra'íchame ju 'lige jaré tabilé, napu ju 'uba. Jaré ralámuli 'la ralámuli ra'ichálila ra'íchame ju, u'lí anime ju, jaré i'wilí anime ju.

Alué ralámuli napu riógame ju alé a'mulipi Wapalaina rewégachi 'lige San Rajuali riógame, alueka 'we ra'íchame ju alué ra'íchali napu ra'íchame ju alué iweri. Alué ye ra'íchali:

piri—tachiri
ke—tabilé
mulubé—a'mulipi
'abe/yabe—abierna

Jaré ralámuli napu ejperégame niru a'mulipi napu simírome ju alué treni, abiena napu riógame niru a'mulipi alué yolí riógichi, yolí na'loga ra'íchame niru alarigá 'ma we'kualia ralámuli ra'ichálila, abiena we'kualia alarigá rewalime ko ralámuli ra'íchaga we'ká tábiri. Abé mejkabemi riógameka ta'mé a'mulipi yolí ejperélachi, alueka abé ta'mé na'loga ra'íchame ju yolí ra'ichálila napu'lige ralámuli ra'icha. Abiena ramué ralámuli napu riógame niru a'bé treni simírochi, 'ma a'relíchigó alué ralámuli nila nóchili.

Ye osilí ra'íchaga 'emi ralámuli tase na'tawa tase 'la sébali newárigame ko ye ra'íchali, alekeri ruwá ramué alarigáriga ra'íchame níriga ramué ralámuli, jaré yolí ra'ichálila uchú jena, tase nerú jaré ra'íchali yolí ra'ichálila ralámuli ra'íchaga osiame.